

POROČILO

**O IZVAJANJU AKCIJSKEGA NAČRTA
V OKVIRU PROJEKTA »OBČINA PO MERI INVALIDOV«
V MESTNI OBČINI NOVA GORICA
V LETU 2012**

V Novi Gorici, januar 2013

KAZALO	stran
0. UVOD	8
1. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI	9
1.1 Spletna stran Mestne občine Nova Gorica	9
1.3 Osveščanje javnosti	9
Redna dejavnost po invalidskih društvih	9
Načrtovane aktivnosti	10
2. REHABILITACIJSKI PROGRAMI	11
2.1 Osebna asistenca	11
2.2 Zaposlitvena rehabilitacija	11
Redna dejavnost po invalidskih društvih	12
3. STROKOVNO – PODPORNE STORITVE IN PROGRAMI	13
3.1 Izvajanje programov in ukrepov s področja socialnega varstva	13
3.2 Spodbujanje razvoja mreže programov podpore in pomoči osebam z oviranostmi in njihovim svojcem, ki jih izvajajo nevladne organizacije	14
3.3 Informacijska dostopnost strokovno-podpornih služb in lokalnih invalidskih organizacij	14
3.5 Izgradnja varstvenega delovnega centra z bivalnimi enotami v Novi Gorici	14
4. DOSTOPNOST GRAJENEGA OKOLJA, INFORMACIJ IN PREVOZOV	15
4.1 Javne površine, zagotavljanje prilagoditev in oznak v prometu	16
4.2 Javna parkirna mesta, zagotavljanje prehodnih javnih površin za nemoteno gibanje oseb z oviranostmi	16
4.3 Zasebni sektor	17
4.4 Uvedba plastificiranega listka za izhod iz parkirišča pred občino	17
4.8 Sodelovanje invalidskih društev pri izvajanju individualnih prevozov za invalide	17
4.9 Javni transport, javni prevozi za prevoz invalidov na vozičkih	17
4.10 Odpravljanje arhitektonskih ovir – dostopnost do zdravstvenih storitev ambulant v Mestni občini Nova Gorica	18
4.11 Odpravljanje arhitektonskih ovir za invalide s senzoričnimi omejitvami vida v prostorih Zdravstvenega doma v Novi Gorici in Dornberku	18
4.12 Nabava mobilne naprave (indukcijske zanke) za gluhe oz. naglušne osebe	18
Načrtovane aktivnosti	18
Dejavnost po invalidskih društvih	18
5. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE	20
5.1 Zagotavljanje strokovnega kadra	20
5.2 Osveščanje otrok in mladine o invalidski problematiki	20
5.3 Učna pomoč invalidom v času izobraževanja	21
5.4 Aktivnosti za integracijo otrok, mladostnikov in mladostnic z oviranostmi v redne vzgoje in izobraževanja	21
6. DELO, ZAPOSLOTEV, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST	22
6.1 Osveščanje delodajalcev	22
6.2 Ohranjanje in zaposlovanje invalidov v občinski upravi	22

6.3 Razvoj lokalnih programov aktivne politike zaposlovanja in vključevanje invalidov v te programe	23
6.4 Opozorjanje pristojnih služb na ovire pri zaposlovanju	23
6.6 Informiranje podjetij o možnostih uveljavljanja nadomestne izpolnitve kvote	24
6.7 Zaposlovanje oseb z oviranostmi v občinski upravi in javnih zavodih, katerih so/ustanoviteljica je Mestna občina Nova Gorica	24
8. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN SPOŠTOVANJE OSEBNE INTEGRITETE	25
8.1 Osveščanje javnosti o družinskem življenju invalidov	25
Dejavnost po invalidskih društvih	25
9. SKRB ZA ZDRAVJE	26
9.1 Osnovni in dodatni programi zdravstvenega varstva	26
9.2 Izvajanje predavanj, okroglih miz s področja zdravstvenega varstva	27
10. KULTURA	27
10.1 Arhitekturna dostopnost	27
10.2 Dostopnost knjižnega gradiva	27
10.3 Dostopnost do kulturnih prireditev za invalide	28
Dejavnost po invalidskih društvih	28
Skupne dejavnosti	29
11. ŠPORT IN REKREACIJA	30
11.1 Arhitekturna dostopnost	30
11.2 Izobraževanje strokovnega kadra	30
11.3 Prilagoditve športnih vsebin	30
11.4 Organizacija invalidskega športa na ravni invalidskih organizacij	31
12. VERA IN DUHOVNA OSKRBA	32
12.1 Dostopnost duhovne oskrbe	32
12.2 Dostopnost do cerkvenih objektov	32
12.3 Razširjena seja sveta za invalide z verskimi skupnostmi	33
12.5 Odprava manjših arhitektonskih ovir za gibalno ovirane osebe na vozičku	33
13. VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA	34
13.1 Zagotavljanje možnosti svobodne oddaje volilnega glasu	34
13.2 Informiranje invalidov v prilagojeni tehniki	34
13.3 Spodbujanje in zagotavljanje sodelovanja pri pripravi občinskih dokumentov, ki se tičejo tudi področja invalidov	34
14. AKTI OBČINE, KI UREJAJO VPRAŠANJA ZA URESNIČEVANJE PRAVIC OSEB Z OVIRANOSTMI	35
14.1 Vključevanje invalidov v pripravo občinskih aktov	35
14.2 Pridržana javna naročila	35
16. MATERIALNA, FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA	36
16.1 Uporaba prostorov oz. večnamenskih dvoran občinske stavbe za namen prireditev, okroglih miz, predavanj s področja invalidnosti	36
16.2 Sofinanciranje programov in projektov s področja invalidskega varstva	36
16.3 Sofinanciranje programov in projektov s področja športa invalidov	37
16.4 Sofinanciranje zaposlitev invalidov preko javnih del	37
17. USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA	38

17.2 Osveščanje in usposabljanje strokovnega kadra po posameznih področjih	38
18. SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV ZA OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI	39
18.1 Oblikovanje sistema spremljanja učinkov ukrepov projekta OPMI	39
19. MEDNARODNO SODELOVANJE OBČINE IN INVALIDSКИH ORGANIZACIJ V OBČINI NA PODROČJU INVALIDSKEGA VARSTVA	40
19.1 Spodbujanje čezmejnega in mednarodnega sodelovanja	40

KAZALO PRILOG

stran

1. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAV	P-1
NOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI	
- Članek: Z roko v roki skupaj za varnost slepih in slabovidnih – Spletni portal MONG	P-1
- Novice DNEVNIK: Slepi skupaj s policijo za večjo varnost	P-2
- Primorske novice: Nova Gorica bi rada postala Občina po meri invalidov	P-3
- Primorske novice: Občina po meri invalidov	P-4
- Spletni portal Občine Bovec	P-5
3. STROKOVNO – PODPORNE STORITVE IN PROGRAMI	P-6
- Izvajanje prevozov za težke invalide – Društvo Paraplegikov severne Primorske (DPSP)	P-6
- Spletne strani DPSP – storitev za prevoz invalidom dostopna vsem	P-6
- Spletna stran ZDIS: MDI Goriške – Razstava ročnih del	P-7
- Spletni portal Društva MDI Goriške	P-7
- Spletni portal Društva gluhih in naglušnih severne Primorske	P-8
- Spletni portal Mestne občine Nova Gorica – Spletne strani Občina po meri invalidov	P-8
4. DOSTOPNOST GRAJENEGA OKOLJA, INFORMACIJ IN PREVOZOV	P-9
- Zapiski sestanka 25.7.2012 – Arhitektonske ovire v mestu Nova Gorica	P-9
- Dan mobilnosti 2010 v znamenju invalidov – javni prevozi	P-12
- Spletne strani AVRIGO – javni prevozi – Drobn ovira lahko vzame prevoz	P-12
- Primorske novice – članek: Tudi invalid lahko sam pride v pisarno	P-14
- Plaketa »SKUPAJ ZMOREMO PREKO OVIR« - Stavba MONG	P-14
- Novice – Dnevnik: Včasih so bolj kot arhitektonske boleče miselne ovire	P-15
5. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE	P-16
- Dopolnilna izobraževanja »e-vključenost, e-dostopnost« v Društvu MDI Goriške	P-16
- Sodelovanje invalidskih organizacij	P-16
6. DELO, ZAPOSILITEV, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST	P-17
- Dobro jutro – članek Delo osrečuje vsakogar, tudi invalide	P-17
- Primorske novice: članek Delo je priložnost za invalide	P-18
- Primorske novice: članek Velik potencial je socialno podjetništvo	P-19
- Delo z zelišči – Okolje, prilagojeno slepim in slabovidnim	P-19

- Zapiski delovnega sestanka ZAPOSLOVANJE	P-20
8. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN SPOŠTOVANJE OSEBNE INTEGRITETE	P-21
- Stanovanjska skupnost Ledine, VDC – posebej ranljive skupine – invalidi	P-21
- Stanovanjska skupnost – enota Nova Gorica – OZARA	P-21
- Zapiski delovnega sestanka – Bolnišnica Stara Gora, VDC Enota Stara Gora	P-22
10. KULTURA	P-25
- Projekt »Oder za vse«	P-25
- Projekt »Knjiga za vse«	P-26
- Gostovanje gledališke skupine DGNSP v Gorici (Italija)	P-26
- Ugodnosti za izposojno knjižničnega gradiva za invalide	P-27
- Zapiski z delovnega sestanka – Slovensko narodno gledališče Nova Gorica	P-28
- Zapiski s sestanka z direktorico Kulturnega doma Nova Gorica	P-29
11. ŠPORT IN REKREACIJA	P-30
- Zapiski s sestanka z vodstvom Športnega Parka Nova Gorica	P-30
- Računajo na kolajne – Paraolimpijske igre	P-31
- Državno prvenstvo v športnem ribolovu – Pokrovitelj Mestna občina Nova Gorica	P-31
- Cenik za invalide – Mestno kopališče Nova Gorica	P-32
12. VERA IN DUHOVNA OSKRBA	P-32
- Sestanek s predstojnikom Frančiškanskega samostana Sveta Gora	P-33
14. AKTI OBČINE, KI UREJAJO VPRAŠANJA ZA URESNIČEVANJE PRAVIC OSEB Z OVIRANOSTMI	P-34
- Sklep o sprejemu Analize o položaju invalidov v Mestni občini Nova Gorica ter Akcijskega načrta in o sodelovanju v projektu Občina po meri invalidov ter obrazložitev	P-34
- Akcijski načrt za izboljšanje in uresničevanje enakih možnosti invalidov v Mestni občini Nova Gorica za obdobje 2012 - 2015	P-34
- Analiza o položaju invalidov v Mestni občini Nova Gorica	P-34
16. MATERIALNA, FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA	P-35
- Tabela: deleži sofinanciranja MONG v primerjavi z vsemi javnimi viri	P-35
18. SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV ZA OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI	P-36
- Primorske novice – članek Jama in razočaranje ostajata	P-36

19. MEDNARODNO SODELOVANJE OBČINE IN INVALIDSKIH ORGANIZACIJ V OBČINI NA PODROČJU INVALIDSKEGA VARSTVA

- Podpis mednarodnega sporazuma – prenos pozitivnih praks P-38
- Sodelovanje invalidskih organizacij – Mednarodni dan prostovoljstva P-38
- Kronološki pregled obveščanja društev o poteku projekta OPMI in pozivi za predloge in pripombe, verifikacijo poročila o izvajanju akcijskega načrta 2012 P-39
- Pregled izvedb vseživljenjskega izobraževanja na Ljudski univerzi Nova Gorica P-41

Pojasnilo: V prilogi se nahajajo dokumenti, ki se nanašajo na izvajanje nalog, ki so opredeljene v akcijskem načrtu za leto 2012

SEZNAM KRATIC

CSDNG - Center za socialno delo Nova Gorica
DCIVP - Društvo civilnih invalidov vojn Primorske
DGNSP - Društvo gluhih in naglušnih severne Primorske
DID - Društvo invalidov Dornberk
DPSP- Društvo paraplegikov severne Primorske
DVISP - Društvo vojnih invalidov severne Primorske
FIHO - Fundacija invalidskih in humanitarnih organizacij
LUNG - Ljudska univerza Nova Gorica
MDDSZ - Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
MDIG - Medobčinsko društvo invalidov Goriške
MDSNG - Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih N. Gorica
MIZKŠ - Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
MONG - Mestna občina Nova Gorica
OE - območna enota
OPMI - Občina po meri invalidov
OŠ - osnovna šola
UE - upravna enota
VDC - Varstveno - delovni center
ZDIS - Zveza delovnih invalidov Slovenije
ZDOVNG - Zdravstveni dom Osnovno varstvo Nova Gorica
ZPS - Zveza paraplegikov Slovenije
ZRSZ - Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje

0. UVOD

V okviru Mestne občine Nova Gorica (v nadaljevanju MONG) kot županovo posvetovalno telo deluje Svet za invalide MONG (v nadaljevanju Svet), katerega naloge so spremljanje življenja in dela invalidov v občini, ugotavljanje njihovih potreb, predlogi ukrepov za izboljšanje življenja in dela invalidov v občini. Že od začetka delovanja Sveta leta 2008 je bila izražena pobuda članov, da MONG pristopi k projektu Zveze delovnih invalidov Slovenije za pridobitev listine Občina po meri invalidov (v nadaljevanju OPMI). V MONG je po mnenju stroke in širše javnosti za invalide dobro poskrbljeno, čeprav se lahko stanje še izboljša. Navedena listina bi bila tako dodatno javno in strokovno priznanje občini, da ima posluh in deluje tudi v dobro invalidov.

Leta 2009 so tako stekli prvi zametki na projektu: predstavitev projekta županu in predlog za vključitev v projekt, ugotavljanje stanja in potreb na področju invalidov v društvih, organizacijah, institucijah, ki se pri svojem delu srečujejo z invalidi, oblikovanje posebne skupine za pripravo analize o položaju invalidov v mestni občini ter akcijski načrt. Resnejše delo na projektu je bilo zastavljeno v letu 2010. V letu 2011 se je aktivno pristopilo k pripravi analize in akcijskega načrta, ki ju je 24.11.2011 na svoji 12. seji sprejel in potrdil tudi Mestni svet MONG. Rezultat večletnega dela je bila v letošnjem letu kandidatura MONG za pridobitev listine Občina po meri invalidov in dne 26.3.2012 podpis sporazuma med MONG, Medobčinskim društvom invalidov Goriške (v nadaljevanju MDIG) in Zvezo delovnih invalidov Slovenije o vključitvi MONG v izvajanje projekta OPMI.

Skozi obdobje štiriletnih priprav in samega izvajanja projekta so doseženi pomembni premiki v miselnosti in delu predvsem v povezavah med civilno družbo, javnimi zavodi, inštitucijami in občino.

Najpomembnejši premiki na področju invalidske problematike v MONG:

- v tem obdobju je bil dosežen višji nivo usklajenega sodelovanja med invalidskimi organizacijami, ki zastopajo različne vrste invalidnosti - to se kaže pri vseh izvedenih nalogah akcijskega programa,
- v organih občinske uprave je postala invalidska problematika sestavni del delovanja in razvojnega načrtovanja, v mestni občini ne obstaja več »delo za invalide« kot dodatno delo občinske uprave,
- višji nivo dela občinske uprave in neposredna podpora župana je prispevala k aktivnejši vlogi javnih zavodov in inštitucij pri odpravljanju arhitektonskih, vsebinskih, organizacijskih in miselnih ovir, ki so nedvomno prispevale k izboljšanju življenjskega in delovnega okolja v obdobju zadnjih dveh let,
- položaj invalidov v mestni občini je bil dokaj dober že na začetku projekta; naloge, vključene v akcijski načrt zvečine predstavljajo nadgradnjo in preseganje obveznosti, ki jih zahteva zakonodaja in predpisi,
- dogajanje v mestni občini se pogosto »preliva« v sosednje občine - gre za regijsko središče, večina tu delujočih invalidskih društev je medobčinskih oziroma regionalnih - kar se doseže v mestni občini, se že zaradi tega pogosto prenaša tudi v druge občine v regiji.

V nadaljevanju je po akcijskem načrtu predstavljena realizacija posameznih ciljev. Ob tem naj povemo, da gre za sodelovanje javnih služb, nevladnega sektorja, številnih posameznikov od župana do posameznih invalidov, vse v želji, da se najdejo tako sistemske rešitve, ki se tičejo vseh občanov, kot delne, parcialne rešitve, ki se morda zdijo majhne, invalidom pa bistveno spremenijo in izboljšajo vsakdanje življenje.

1. OSVEŠČANJE IN INFORMIRANJE JAVNOSTI O INVALIDSKI PROBLEMATIKI

Lokalni in regionalni mediji, ki pokrivajo območje mestne občine in širšo Goriško regijo, redno spremljajo invalidsko problematiko, predvsem v povezavi z dogajanjem v posameznih društvih. Dosežki ali specifične težave različnih invalidskih skupin so tako sproti predstavljene javnosti. Poudariti je treba, da mediji invalidsko problematiko spremljajo korektno in s pozitivnim odnosom do invalidov.

Mediji so predvsem v času izvedbe okrogle mize o položaju invalidov v mestni občini v septembru 2011 zelo obširno predstavili tudi projekt OPMI. Mediji javnost obveščajo tudi o posameznih aktivnostih, ki se odvijajo v sklopu projekta.

Mediji so bodisi v okvirih društvenih aktivnosti kot dogodkov, ki jih organizirajo javne institucije, redno vabljeni na dogodke, je pa končna odločitev njihova o čem bodo poročali.

Obveščanje in informiranje sicer poteka še preko posameznih dogodkov, prireditev, objav na spletnih straneh, preko delovanja Sveta ter preko vsakega invalida, ki javno ali pri ustrezni službi izpostavi določen problem.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>1.1 SPLETNA STRAN MESTNE OBČINE NOVA GORICA V okviru spletne strani MONG se obvešča o delu posvetovalnega telesa Svet za invalide.</p>	<p>Spletna stran MONG je bila v septembru 2012 dopolnjena z vsebinskim sklopom, namenjenim sprotnemu obveščanju javnosti o delu županovega posvetovalnega telesa Svet za invalide ter predstavljanju širše problematike, povezane s položajem invalidov v občini. Vsebine so dopolnjene s povezavami do ključnih informacij o strokovno – podpornih službah in do spletnih strani lokalnih invalidskih organizacij. Ukrep je bil izveden z zamudo zaradi podrobnejšega usklajevanja o načinu umestitve dodatnega sklopa v občinski portal ter integracije spletnih povezav z nosilci vsebinskih sklopov invalidskih organizacij. Spletna stran Občina po meri invalidov v okviru spletnega portala MONG predstavlja dostop do informacijske podpore spletnih strani z vseh področji življenja in dela invalidov v občini.</p>
<p>ROK: Prvo polletje 2012</p>	
<p>1.3 OSVEŠČANJE JAVNOSTI Osveščanje javnosti o potrebah invalidov in delovanju Sveta za invalide (preko medijev, s posveti, z akcijami ozaveščanja, z gibanke, delavnice ipd.).</p>	<p>Dne 26.3.2012 je bila podpisana listina o vključitvi MONG v izvajanje projekta OPMI. Novica je bila posredovana vsem pomembnejšim medijem na severnem Primorskem. V aprilu 2012 je bilo na lokalnem Radiu Robin predstavljeno delo invalidskih organizacij in problematika ter predstavljen projekt OPMI. Gost kontaktne radijske oddaje je bil mag. Valter Adamič, predsednik MDIG iz Nove Gorice. Na istem radiu je 29. avgusta 2012 nastopil g. Igor Miljavec in predstavil delo Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Nova Gorica (v nadaljnjem besedilu MDSSNG). V Primorskih novicah, ki so najbolj razširjen dnevnik na območju celotne Primorske, je bil 5.5.2012 objavljen obširen članek s koordinatorjem projekta in nosilci posameznih projektov. Članek je v prilogi.</p>
<p>ROK: Trajna naloga: že poteka oz. se nadaljuje</p>	

Redna dejavnost po invalidskih društvih

V posameznih invalidskih društvih so zelo aktivni na področju informiranja tako svojih članov kot tudi informiranja in ozaveščanja širše javnosti.

MDSSNG ozavešča javnost o vseh svojih aktivnostih ter veljavni zakonodaji in pravicah invalidov na predavanjih, delavnicah, seminarjih, preko facebooka, preko lastne spletne strani in spletne strani mestne občine, lokalnih in državnih radijskih in televizijskih medijev, časopisnih medijev in raznih spletnih objav. Letno izdajo več okrožnic za člane in njihove svojece in jih tekoče obveščajo preko zvočne pošte.

V MDSSNG so pričeli s pilotskim projektom Vzgoja zelišč na njivi na Lokvah, kjer slepi in slabovidni pridelujejo in predelujejo zelišča. Vse aktivnosti projekta so tudi medijsko predstavljene, med drugim od 16. - 17.6.2012 na Festivalu zelišč na Lokvah, kjer so organizirali poleg predstavitve jedi z zelišči tudi predavanje 'Oris rabe zelišč v prehrani na Goriškem od konca 15. stoletja do pričetka 20. stoletja'. Projekt je bil predstavljen tudi 1.9.2012 na Prazniku žlikrofov v Idriji.

V Društvu gluhih in naglušnih Severne Primorske (v nadaljevanju DGNSP) obveščajo člane in širšo javnost o društvenih aktivnostih preko spletne strani in facebooka. Enkrat letno izdajo društveno glasilo Tih utrinki. Sodelujejo na različnih predstavah in stojnicah. V društvu pripravljajo priročnik o medosebni komunikaciji z naglušnimi in komunikaciji na daljavo (telefonija, videofonija, internet) ter tehničnih pripomočkov (slušni aparati in podporne tehnologije – zanke, slušalke, ojačevalci, svetlobni opozorilniki, itd.).

Društvo vojnih invalidov severne Primorske (v nadaljevanju DVISP) izdaja glasilo Pozdrav pomladi, redno objavlja prispevke v četrtletniku Naše vezi, ki ga izdaja Zveza civilnih invalidov v sodelovanju z Zvezo vojnih invalidov Slovenije. MDIG in Društvo invalidov Dornberk (v nadaljevanju DID) izdajata glasilo Informator, Društvo paraplegikov Severne Primorske (v nadaljevanju DPSP) izdaja Občasnik.

MDIG je kot koordinator projekta OPMI vložilo veliko truda, da so invalidske organizacije s skupnim sodelovanjem dosegle večjo odzivnost pri odpravljanju ovir za izboljšanje življenjskega in delovnega okolja. V okviru Pedagoške akcije bodo predstavniki društva obiskali 14 osnovnih šol (september – oktober 2012) in organizirali različne javne prireditve. Društvo sodeluje v projektu Živimo zdravo (september-november 2012) in s tem pomembno prispeva k izboljšanju odnosa okolja do invalidov. S preko 1000 člani – delovnimi invalidi - je pomemben akter pri ustvarjanju pozitivne klime v MONG. Preko sistema e-poštnega obveščanja o aktivnostih in storitvah, ki so dostopne vsem delovnim invalidom v občini, društvo obvešča tudi občinske svetnike, direktorje zavodov, predsednike uprav poslovnih subjektov in druge.

Načrtovane aktivnosti

MDSSNG bo 15.10.2012 organiziralo okroglo mizo z nazivom Z roko v roki, na kateri bodo sodelovali arhitekt, specializiran za odpravo ovir za senzorične invalide v okolju ter predstavniki Policije, ki so udeleženi v projektu že od samega začetka leta 2008. V letu 2009 je bil projekt nadgrajen z zgibanko, katere izdajo je podprlo Ministrstvo za notranje zadeve RS. Leta 2011 pa je projekt kot primer dobre prakse iz Nove Gorice postal republiški in so ga pričeli izvajati širom Slovenije. Priložnost za osveščanje in promocijo delovanja invalidskih društev je Festival nevladnih organizacij goriške statistične regije, ki ga organizira Fundacija BIT Planota in se bo letos odvijal v Tolminu 29.9.2012.

2. REHABILITACIJSKI PROGRAMI

Invalidska društva na Goriškem so v rednem stiku z območnim Zavodom RS za zaposlovanje (v nadaljevanju ZRSZ) ter z invalidskima podjetjema Želva in Posočje, Društvo gluhih in naglušnih pa sodeluje s podjetjem Racio iz Celja.

V zadnjem obdobju se beleži pozitiven trend vključevanja invalidov v poklicno rehabilitacijo, ki ga izvaja Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ). Ta trend je podprt tudi s strani informacijskih pisarn, ki v postopku pred invalidsko komisijo usmerjajo invalide k osebni rasti.

Župan MONG je podprl načrtovano izvedbo Zaposlitvenega sejma za invalide, ki se bo odvijal 27.11.2012.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>2.1 OSEBNA ASISTENCA Podpora programom osebne asistencije za invalide, vzpostavitev novih programov.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Velik del te naloge opravi Center za socialno delo Nova Gorica (CSDNG), ki tesno sodeluje z invalidskimi organizacijami, s katerimi se srečuje v okviru nalog, ki jih ima (prva socialna pomoč, pomoč na domu, celodnevno telefonsko varovanje na daljavo, denarna socialna pomoč, nadomestilo za invalidnost, itd.). V okviru Pomoči na domu je vzpostavljena neposredna povezava z razvejano poverjeniško mrežo invalidskih organizacij, ki skozi mrežo prostovoljstva krepijo in predstavljajo dodano vrednost k bolj učinkovitemu in hitremu delu programa Pomoč na domu. CSDNG invalidske organizacije preko njihovih informativnih pisarn seznanja o možnostih pomoči, potrebnih dokazilih, usmerja jih na ustrezne službe, invalidom pomaga iskati rešitve pri nastalih težavah. Sodelovanje med invalidskimi organizacijami in CSDNG oblikuje sistem učinkovitega prijaznejšega dela do pomoči potrebnih občanov. To predstavlja dodano vrednost, ki olajšuje položaj invalidov na socialnem področju. Pred nami so novi izzivi predvsem pri krepitvi prostovoljnega dela, ki v mnogih društvih že zelo razvejano deluje.</p>
<p>2.2 ZAPOSLOTVENA REHABILITACIJA Razvoj primernih delovnih programov za specifične ciljne skupine invalidov v času zaposlitvene rehabilitacije, iskanje primernih delovnih mest in spodbujanje prekvalifikacije v okviru lokalnih, nacionalnih in mednarodnih razvojnih projektov.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Na področju zaposlovanja invalidov potekajo stalni razgovori in stiki med invalidskimi društvi, ZRSZ, podjetjem za zaposlovanje in usposabljanje invalidov Želva ter Invalidskim podjetjem Posočje, ki ima tudi koncesijo za izvajanje poklicne rehabilitacije invalidov.</p> <p>V pogovorih z ZRSZ, ki izkazuje veliko interesa za zaposlovanje invalidov, so bile izpostavljene priložnosti, ki jih ponuja zaposlovanje v socialnih podjetjih. Zavod je vedno pripravljen na podlagi opredeljenih dejavnosti izmed 700 nezaposlenih invalidnih oseb na območju OE Nova Gorica, izdelati seznam zaposljivih oseb v določeni dejavnosti. V programu zaposlovanja pri MDSSNG so vključeni vsi člani, ki so iskalci zaposlitve, imajo urejen status, nekaj jih je tudi zaposlenih preko javnih del. DGNP sodeluje s podjetjem Racio d.o.o. iz Celja, ki ima koncesijo za izvajanje zaposlitvene rehabilitacije gluhih in naglušnih.</p>

ZRSZ v letih od 2008 do 2012 beleži naslednje zaposlitve invalidov (podatki od 2008 do 2011 so za OE Nova Gorica, ki je takrat pokrivala UE Nova Gorica, Ajdovščina in Tolmin):

Obdobje	Zaposlitve invalidov + samozaposlitve + vključitve v javna dela	Vključitve v zaposlitveno rehabilitacijo
2008	54	58
2009	36	25
2010	42	83
2011	60	99
2012 (3/4 leta)	48	40

Od januarja 2012 pod OE Nova Gorica sodi tudi področje UE Idrija, zato podatki poleg UE Nova Gorica, Ajdovščina in Tolmin zajemajo tudi UE Idrijo.

Redna dejavnost po invalidskih društvih

MDSSNG izvaja osebno asistenco za svoje člane že več let. Od avgusta 2011 je omogočena zaposlitev asistenta preko programa Asistent bom. Program financirajo: ZRSZ, Fundacija invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO), MONG in uporabniki.

Psihološki in pedagoški pristop pri načinu vključevanju paraplegika v življenje oziroma v okolje, kjer je živel pred nesrečo, je zelo pomemben. DPSP pri izvajanju programa vključuje tudi svojce in jih seznanja z izkušnjami za lažje premagovanje nastalega stanja. Gre za zelo viden problem, kako posameznika vključiti glede na stanje invalidnosti v življenje, ko so kar naenkrat pred njim nepredvidene in nepremostljive ovire. Usposabljanje za aktivno življenje in delo je težavna naloga, vendar se ocenjuje, da so prav vsi programi društva v kakršnikoli obliki namenjeni ravno aktivnemu življenju in delu. Končni cilj društva ni, da je paraplegik prisoten v družbi, temveč popolna socialna integracija paraplegika v aktivno življenje.

MDIG v sodelovanju z ZRSZ v okviru informativne pisarne tesno sodeluje pri usmerjanju in spodbujanju invalidov v zaposlitev. V letu 2010 in 2011 so izvajali obiske in ankete pri delodajalcih, da bi si ustvarili pregled potencialnih možnosti zaposlitve na območju MONG. V okviru projekta OPMI so kot koordinatorji projekta dali pobudo, da se 27.11.2012 izvede Zaposlitveni sejem za invalide, na katerem bi seznanili delodajalce s sistemskimi spodbudami, bolj bi povezali institucije v prizadevanjih za izboljšanje možnosti zaposlovanja invalidov (iskali bi delovna mesta primerna glede na vrsto invalidnosti oz. preostale delovne možnosti, iskali bi programe, ki bi jih lahko izvajali zaposlitveni centri). Te aktivnosti pomenijo dodano vrednost – izboljšanje učinkovitosti poklicne rehabilitacije, kar je pogojeno z zaposlitvijo posameznega invalida, ki je vključen v poklicno rehabilitacijo.

3. STROKOVNO – PODPORNE STORITVE IN PROGRAMI

Najbolj pereč problem, zajet v tem poglavju Analize o položaju invalidov v MONG ter Akcijskega načrta 2012 – 2015, je nedvomno izgradnja Varstveno – delovnega centra v Novi Gorici (VDC). Investicija trenutno ni v teku, po zadnjih informacijah je zaradi rebalansa državnega proračuna ponovno pomaknjena za nedoločen čas v prihodnost. MONG zadnja leta redno zagotavlja v proračunu potrebna sredstva za svoj del projekta (40% celotne investicije).

Sicer pa MONG skupaj z drugimi sofinancerji redno spodbuja in podpira razvoj in izvajanje programov in ukrepov s področja socialnega varstva, ki se za specifične skupine invalidov izvajajo po posameznih invalidskih društvih in v drugih organizacijah.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>3.1 IZVAJANJE PROGRAMOV IN UKREPOV S PODROČJA SOCIALNEGA VARSTVA</p> <p>Poleg izpolnjevanja zakonskih obveznosti lokalne skupnosti (plačilo/doplačilo socialnovar-stvenih storitev) spodbujanje in vzpostavitev dopolnilnih, novih programov v lokalni skupnosti, po katerih se izkazuje potreba.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>MDSSNG že več let izvaja program Rehabilitacija kasneje oslepelih in slabovidnih oseb na osebnem nivoju, in sicer v domačem okolju uporabnika ali v drugih javnih prostorih. V program so vključeni vsi člani društva, ki sodelujejo pri pripravi programa glede na potrebe. Program financirajo: MDDSZ, MONG in ostale občine severne Primorske, donatorji in uporabniki.</p> <p>DGNSP izvaja posebni socialni program Usposabljanje za aktivno življenje in delo ter preprečevanje socialne izključenosti gluhih in naglušnih oseb, katerega denarni podporniki so MONG, FIHO in Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ). Program deluje kot dopolnilo javne službe.</p> <p>Ob zavedanju obveznosti pomoči potrebnim (v tem primeru predvsem starejšim) so v začetku leta 2012 v DVISP med člane razdelili anketni vprašalnik. Analiza ankete (107 izpolnjenih vprašalnikov) je pokazala, da 39% članov stanuje samih. 36 oseb potrebuje stalno pomoč druge osebe, 34 jih ima tako pomoč zagotovljeno. 98 oseb potrebuje občasno pomoč. Za pokrivanje potreb članov so zato v svojo sredino povabili zdravstvenega delavca – prostovoljca.</p> <p>Vzpostavitev laičnih mrež prostovoljcev v okviru programa Invalid invalidu pri MDIG, ki se izvaja v invalidskih organizacijah in drugih mrežah prostovoljstva v humanitarnih organizacijah, predstavlja izboljšanje socialne vključenosti v okolju, v katerem invalidi živijo. Krepitev mrež prostovoljcev v obdobju 2010-2012 predstavlja dodano vrednost h kvaliteti življenja invalidov na goriškem območju.</p>

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>3.2 SPODBUJANJE RAZVOJA MREŽE PROGRAMOV PODPORE IN POMOČI OSEBAM Z OVIRANOSTMI IN NJIHOVIM SVOJCEM, KI JIH IZVAJAJO NEVLADNE ORGANIZACIJE</p> <p>Sofinanciranje programov s področja socialnega varstva.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>S programom Invalid invalidu MONG preko javnega razpisa za financiranje programov s področja socialne dejavnosti financira laično socialno mrežo, ki spodbuja in vzpostavlja mrežo samopomoči med invalidi. DCIVP izvaja redno denarno pomoč socialno ogroženim članom za nujne življenjske potrebščine in sofinancira zdravstvene terapije. V DVISP redno organizirajo različna predavanja in posvete, tudi v sodelovanju s CSDNG in društvi upokojencev.</p> <p>Posebni socialni program v DPSP ima izrazito socialni, ekonomski in zdravstveni značaj, zato se lahko uvrsti učinke in rezultate programa v regijski občinski program varstva invalidov, saj pomaga reševati socialne težave in stiske, ki spremljajo ljudi na invalidskem vozičku. Pri tem se ne zapirajo v ozke društvene okvire, temveč pomagajo tudi občanom, ki bi potrebovali prevoz, ortopedske pripomočke ali pomoč zaradi zdravstvenih težav, starosti ali bolezni. Tem občanom pomagajo z nasveti, kako reševati probleme, ki jih v društvu dobro poznajo (dekubitus, ortopedski pripomočki, inkontinenca, itn.).</p> <p>Neposredne specifične pomoči DPSP članom vsebujejo vse oblike materialne in denarne pomoči v trajnih in začasnih socialnih, zdravstvenih in drugih stiskah. Društvo vsem pomoči potrebnim članom, ki niso v zavodih in pri katerih dohodek na družinskega člana ne doseže minimalne plače, denarno pomaga; obiskujejo bolne člane na domu in v bolnišnicah, obiskujejo svoje člane v zavodih.</p> <p>Tovrstne posebne socialne programe MONG aktivno podpira skozi javne razpise za sofinanciranje programov in projektov s področja socialne dejavnosti.</p> <p>O aktivnostih skupnega pomena se društva dogovarjajo tudi na Koordinaciji veteranskih in miroljubnih organizacij goriškega območja.</p>
<p>3.3 INFORMACIJSKA DOSTOPNOST STROKOVNO-PODPORNIH SLUŽB IN LOKALNIH INVALIDSKIH ORGANIZACIJ</p> <p>Vsebinska in tehnična dopolnitev spletne strani MONG s povezavami do ključnih informacij o strokovno-podpornih službah in do spletnih strani lokalnih invalidskih organizacij.</p> <p>ROK: leto 2012</p>	<p>V okviru spletnega portala MONG se nahaja rubrika Svet za invalide, ki predstavlja prve korake občinske uprave, ki bo na tem mestu predstavljala – obveščala ciljno skupino invalidov in ostalo javnost o ukrepih in aktivnostih, ki izboljšujejo informiranost in s tem dajejo dobre možnosti za boljšo vključenost invalidov v okolju, v katerem invalidi živijo in delajo. Nadaljevanje razvoja spletnega portala bo usmerjeno k integraciji tehnologij, ki bodo omogočale pridobivanje relevantnih informacij vsem invalidom – ne glede na vrsto invalidnosti.</p>
<p>3.5 IZGRADNJA VARSTVENEGA DELOVNEGA CENTRA Z BIVALNIMI ENOTAMI V NOVI GORICI</p> <p>Nadaljevanje oz. čimprejšnja izgradnja Varstveno - delovnega centra z bivalnimi enotami v Novi Gorici.</p> <p>ROK: 2012-2013</p>	<p>MONG ves čas poziva MDDSZ k takojšnjemu nadaljevanju investicije – aktivnosti MONG so v skladu s sklenjenimi akti vezane na ukrepe ministrstva.</p> <p>Po zadnjih informacijah je investicija zaradi rebalansa državnega proračuna ponovno ustavljena, oziroma preložena za nedoločen čas v prihodnost. Kljub temu, da ima mestna občina v svojem proračunu za leto 2013 zagotovljena sredstva za svoj del projekta (40% celotne investicije, ki se nanašajo na bivalne enote v načrtovanem VDC), ni znano, kdaj se bo gradnja nadaljevala.</p>

4. DOSTOPNOST GRAJENEGA OKOLJA, INFORMACIJ IN PREVOZOV

Na področju dostopnosti okolja in storitev smo z Oddelkom za infrastrukturo in prostor pri MONG sklenili dogovor, ki pomeni sistemsko ureditev vprašanja dostopnosti grajenega okolja v mestu. Na sestanku z vodstvom oddelka, na katerem je bila prisotna arhitektka, specializirana za to področje, je bilo dogovorjeno, da se pri vseh bodočih posegih v prostor v mestnem središču poleg arhitektonske dostopnosti za gibalno ovirane upošteva tudi vse prevečkrat zanemarjena dostopnost za senzorične invalide (slepe in slabovidne), v mestu pa se vzpostavi tudi sistem varnih poti, ki bo invalidom omogočil neoviran dostop do najpomembnejših storitvenih točk.

Za nemoteno in varno vključevanje invalidov v promet so pomembna tudi prizadevanja MDSSG, ki s številnimi tudi medijsko odmevnimi akcijami opozarja na prisotnost slepih in slabovidnih pa tudi drugih invalidov v prometu. Akcija Mobilnost, ki jo je MDSSG že pred leti začelo izvajati v Novi Gorici skupaj z novogoriško Policijsko postajo, je bila kot primer dobre prakse predstavljena tudi drugod po Sloveniji in se od leta 2011 izvaja kot republiški projekt.

Omeniti je treba še rešitev, ki jo je za organizacijo prevozov invalidov vpeljalo DPSP. Vzpostavljen je spletni sistem rezervacij kombija in spremljevalca, ki ga želi društvo kot primer dobre prakse razširiti tudi na druga invalidska društva, ki organizirajo prevoze za svoje člane.

Da je vprašanje dostopnosti okolja na občinskem nivoju pomembno področje kaže tudi dejstvo, da je MONG s pismom o nameri podprla projektni predlog Zveze paraplegikov Slovenije, ki je na razpis Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport za razvoj e-storitev in mobilnih aplikacij predlagala vzpostavitev mobilnega informacijskega sistema za lociranje parkirnih mest za invalide. V kolikor bo projekt izbran za sofinanciranje, bo MONG v projektu sodelovala kot ena od petih slovenskih občin, v katerih bo ta sistem pilotsko vzpostavljen.

Dostopnost grajenega okolja oziroma odprava ovir je vključena tudi v opise nekaterih drugih aktivnosti v tem poročilu, npr. dostopnost do športnega parka, dostopnost do kulturnih ustanov, dostopnost do verskih objektov, idr.

<p>4.1 JAVNE POVRŠINE, ZAGOTAVLJANJE PRILAGODITEV IN OZNAK V PROMETU</p> <p>Ureditev javnih površin v centru mesta za slepe in slabovidne ter za gibalno ovirane osebe - izvedbe klančin, nižanje robnikov, označevanje rezerviranih parkirnih mest za osebe z oviranostmi s prometno signalizacijo, nameščanje zvočne in svetlobne signalizacije na cestnih prehodih.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>V mesecu juniju 2012 so potekali intenzivni pogovori s podjetjem Komunala Nova Gorica, na katerih so bile izpostavljene najbolj pereče točke z oviranostmi v središču mesta. Ovire bodo v celoti odstranjene na avtobusni progi št. 2, ki povezuje Solkan s Šempetrom in Vrtojbo (občina Šempeter – Vrtojba). V ta namen je bil organiziran ogled proge z avtobusom, prilagojenim za gibalno ovirane osebe. Naloga je v fazi realizacije (september-oktober 2012).</p> <p>V mesecu juliju 2012 je bilo organizirano srečanje z vodjo Oddelka za okolje in infrastrukturo na mestni občini ter arhitektko, specializirano za odpravo arhitektonskih ovir za gibalno in senzorično ovirane osebe. Dosežen je dogovor, da se občina pri pripravi projektov odpravljanja ovir za vse invalide pri rekonstrukcijah javnih površin in za destinacije, ki jih uporabljajo invalidi, posvetuje s specializiranim arhitektom. Pri predvideni obnovi središča mesta Nova Gorica bodo tako upoštevani vsi vidiki invalidnosti. Vzpostavil se bo tudi sistem varnih poti po mestu, ki bodo omogočale neoviran dostop do najpomembnejših lokacij v mestu.</p> <p>V Športnemu parku Nova Gorica sta v izdelavi dve informativni tabli, primerni tudi za slabovidne obiskovalce.</p> <p>MDSSNG je v letu 2011 že tretjič organiziralo Mobilnost za slepe in slabovidne po Novi Gorici, na kateri je že drugič sodeloval predstavnik policije. Organizirali so mobilnost do javnih ustanov, katerih storitve koristijo slepi in slabovidni in zaključili v stavbi MONG.</p> <p>Po zaključeni Mobilnosti je bil pripravljen zapisnik o arhitektonskih ovirah in posredovan vsem pristojnim službam MONG.</p> <p>MDSSNG in Policijska uprava Nova Gorica sta projekt Z roko v roki nadgradila s projektom Mobilnost v vseh večjih mestih na severnem Primorskem, k sodelovanju so povabili tudi občine z župani, ki so se tudi odzvali. V oktobru 2012 bodo na tiskovni konferenci predstavljeni tudi že prvi rezultati v MONG.</p> <p>Severnoprimorsko društvo za cerebralno paralizo Nova Gorica opozarja na problem javnega stranišča v središču mesta, ki je zaprto ob vikendih in praznikih. Zaradi nedostopnosti javnih sanitarij se veliko invalidov ne udeležuje kulturnih in drugih dogodkov v mestu. Oddelek za okolje in prostor pri MONG bo do konca leta 2012 pripravil ustrezne rešitve.</p>
<p>4.2 JAVNA PARKIRNA MESTA, ZAGOTAVLJANJE PREHODNIH JAVNIH POVRŠIN ZA NEMOTENO GIBANJE OSEB Z OVIRANOSTMI</p> <p>Zagotavljanje odstranjevanja ovir z javnih površin in vozil, parkiranih izven označenih parkirnih mest, ki motijo neovirano gibanje, poostren nadzor in sankcioniranje nepravilnega parkiranja na invalidskih parkirnih mestih, po potrebi uvedba dodatnih parkirnih mest.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>29.6.2012 je bil organiziran ogled avtobusne proge Solkan – Vrtojba, evidentirane so bile invalidom nedostopne postaje. Seznam nedostopnih postajališč in parkirišč je bil posredovan Komunali Nova Gorica d.o.o. kot izvajalcu del, ki je s strani MONG določen za izvajanje manjših vzdrževalnih del na cestni infrastrukturi.</p> <p>V Športnemu parku Nova Gorica potekajo aktivnosti za odpravo fizične nedostopnosti športnih objektov s severne strani športnega parka, in sicer preureditev obstoječih vrat z mrežo, s katerim bo omogočen dostop oseb z vozičkom – tu bo treba za nemoten dostop preprečiti parkiranje tik pred vrati. Naloga bo realizirana v oktobru 2012.</p>

<p>4.3 ZASEBNI SEKTOR Konkretne pobude k odpravi arhitekturnih in komunikacijskih ovir in vsebinskim prilagoditvam; podeljevanje naziva Invalidom prijazna storitev (okvirno 10 letno) raznim poslovalnicam, trgovinam.</p> <p>ROK: Trajna naloga – že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Aktivnost podeljevanje naziva Invalidom prijazna storitev je predvidena v poznojesenskem času. Cilj akcije je osvestiti in vzpodbuditi nosilce dejavnosti, da bi sami pristopili k odpravljanju ovir za invalide. V ta namen so na MDIG sestavili seznam 565 poslovalnic, ki se nahajajo v strogem središču mesta, opremljen z naslovom poslovalnice in opisom dostopnosti za gibalno ovirane osebe. Nekaterim objektom je poleg gibalne definirana tudi komunikacijska oz. senzorična oviranost in pri teh objektih že potekajo konkretne aktivnosti. S ciljem doseči najboljše rešitve so z dopisom za dostavitev predlogov za izboljšanje in spremembe stanja v letošnjem letu večkrat pozvali najrazličnejše organizacije in društva - predstavnike civilne družbe.</p> <p>Zeliščni center v Grgarskih Ravnah je z letošnjim letom v celoti prilagojen invalidom.</p>
<p>4.4 UVEDBA PLASTIFICIRANEGA LISTKA ZA IZHOD IZ PARKIRIŠČA PRED OBČINO Uvedba plastificiranega listka za invalide za izhod s parkirišča pred stavbo Mestne občine Nova Gorica.</p> <p>ROK: Trajna naloga - začetek izvajanja: 2012-2015</p>	<p>Predstavljeni sta bili dve tehnični rešitvi – uvedba bar kode na obstoječe parkirne karte invalidov ali vgradnja kamere pri vhodu na parkirišče. Čaka se odločitev občine in vodstva podjetja Mestne storitve d.o.o. o tem, katera rešitev bo ocenjena kot primernejša in nato realizirana. Realizacija je predvidena še v letu 2012.</p>
<p>4.8 SODELOVANJE INVALIDSKIH DRUŠTEV PRI IZVAJANJU INDIVIDUALNIH PREVOZOV ZA INVALIDE Trenutno so na območju MONG za prevoz invalidov na razpolago štirje kombiji, od katerih sta dva prilagojena za prevoz invalidov na vozičkih; trenutno vsako društvo izvaja prevoze v lastni organizaciji, cilj ukrepa je usklajena ponudba prevozov v občini.</p> <p>ROK: Trajna naloga - začetek izvajanja: leto 2013</p>	<p>V DPSP se zavedajo, da so poleg invalidov zaradi poškodbe hrbtenice v občinah ljudje, ki zaradi bolezni ali invalidnosti živijo življenje na invalidskem vozičku in niso včlanjeni v nobeno društvo. Tem ljudem bi se z omogočanjem prevoza kvaliteta življenja bistveno izboljšala. Društvo je želelo program Prevoz invalidov ponuditi občanom, ki živijo v občinah, kjer delujeta CSDNG in CSD Ajdovščina. Zato so izdelali rezervacijski sistem na spletu. S tem je omogočen vpogled v razpoložljivost prevozov, prevozi so transparentni, predvsem pa gre za racionalnost sistema, saj se določenemu prevozu priključijo tudi drugi invalidi, ki jim odgovarja termin prevoza. Do 31.12.2011 so prepeljali 196 uporabnikov programa. Prevozili so 36.034 kilometrov. Za izpeljavo je bilo porabljenih 1349 ur za vožnjo, asistenco in pomoč pri prevozu invalidov ter 212 ur za koordinacijo, rezervacijski sistem, dnevnik prevozov in poročila. Glede na to, da gre za primer dobre prakse, se bo vzorčna rešitev DPSP v najkrajšem času uporabila tudi v drugih društvih.</p>
<p>4. 9 JAVNI TRANSPORT, JAVNI PREVOZI ZA PREVOZ INVALIDOV NA VOZIČKIH Postopna nabava avtobusov prilagojenih za invalide, prilagoditev avtobusnih postajališč.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Avtobusno podjetje Avrigo d.o.o. ima 4 avtobuse, prilagojene za prevoz invalidov, od teh imata 2 avtobusa klančino, 2 pa imata možnost približanja robniku pločnika. 29.6.2012 je bil z enim izmed takih avtobusov opravljen ogled najbolj frekventne proge, kjer bodo v skladu z možnostmi odpravljene glavne arhitektonske ovire. Kar zadeva vozni park javnih prevozov, je to urejeno s koncesijsko pogodbo, nova pogodba za mestni promet je načrtovana za leto 2014. V vmesnem obdobju bo treba odpraviti arhitektonske ovire na postajališčih Mestnega javnega prometa.</p>

<p>4.10 ODPRAVLJANJE ARHITEKTONSKIH OVIR – DOSTOPNOST DO DRAVSTVENIH STORITEV AMBULANT V MONG</p> <p>Evidentiranje vseh lokacij zdravstvenih ambulant na območju MONG z vidika dostopnosti invalidov zdravstvenih storitev z gibalnimi in senzoričnimi omejitvami sluha in vida, izdelava načrta sanacij posameznih lokacij in na tej osnovi priprava finančnega načrta.</p> <p>ROK: Trajna naloga - začetek izvajanja: leto 2012</p>	<p>V Zdravstvenemu domu Osnovno varstvo Nova Gorica (v nadaljnjem besedilu: ZDOVNG) se v sodelovanju z MDSSNG odprave komunikacijskih ovir izvajajo na podlagi izsledkov analize, ki je bila pripravljena v maju 2012. Poudarek je na povečanih kontrastnih napisih na vratih ambulant, na ureditvi talnih vodil in kontrastnih linij za slepe in slabovidne ter odstranitvah morebitnih dodatnih fizičnih ovir. Delovno telo bo pripravilo tudi vzorčni primer prostorskih prilagoditev za novogradnjo – ZD Brda. Fizična dostopnost za invalide je v teh objektih zagotovljena, problematičen ostaja le dostop za težje invalide v delu Zdravstvenega doma Zobozdravstveno varstvo, ker ni možen dostop z dvigalom v 1. nadstropje, v samemu zdravstvene-mu domu pa so dvigala za težje invalide (npr. cerebralna paraliza) pretesna.</p>
<p>4.11 ODPRAVLJANJE ARHITEKTONSKIH OVIR ZA INVALIDE S SENZORIČNIMI OMEJITVAMI VIDA V PROSTORIH ZDRAVSTVENEGA DOMA V NOVI GORICI IN DORNBERKU</p> <p>Arhitektonske ovire v Zdravstvenemu domu Nova Gorica in Dornberk so za osebe z gibalnimi omejitvami odpravljene, vzpostaviti pa je treba talna vodila za slepe osebe in preoblikovati vsa obvestila za slabovidne osebe (velike oglate črke, kontrastne barve).</p> <p>ROK: leto 2012</p>	<p>V ZDOVNG je bil 9.5.2012 izdelan popis arhitektonskih in komunikacijskih ovir, na podlagi katerega se bodo v oktobru 2012 pričele odstranjevati ovire za slepe in slabovidne. Skupaj s strokovnimi službami se iščejo najboljše rešitve za dostopnost.</p>
<p>4.12 NABAVA MOBILNE NAPRAVE (INDUKCIJSKE ZANKE) ZA GLUHE OZ. NAGLUŠNE OSEBE</p> <p>Naprava bi bila shranjena pri recepciji Zdravstvenega doma in dosegljiva osebam z senzoričnimi omejitvami sluha.</p> <p>ROK: leto 2012</p>	<p>Glede odprave ovir za gluhe in naglušne pričakujemo na državni ravni uzakonjeno določilo, po katerem bo vsak gluhi posameznik imel možnost pridobiti prenosno indukcijsko zanko kot tehnični pripomoček; če bo tak zakon sprejet, bo potreba po nabavi indukcijske zanke v ZDOVNG verjetno odpadla.</p>

Načrtovane aktivnosti

Kot nadgradnjo prizadevanj za ureditev arhitektonskih in komunikacijskih ovir za slepe in slabovidne v Novi Gorici je v pripravi okrogla miza, kjer bo v sodelovanju s specializirano arhitektko - ki bo udeležence seznanila s tem, kako odpraviti arhitektonske težave na splošno - predstavljeno večletno sodelovanje med MDSSNG in Policijsko upravo Nova Gorica na projektu Z roko v roki. Projekt Z roko v roki skupaj za varnost slepih in slabovidnih se je pričel leta 2008, ko so v društvu pričeli z delavnicami Nasveti za udeležbo v cestnem prometu, Nasveti za varovanje premoženja in kako odreagirati v domačem okolju, ko se srečamo s problemom. Enake delavnice so izvedli tudi v DGNŠP. V letu 2009 so projekt nadgradili z izdajo zgibanke, ki jo je podprlo Ministrstvo za notranje zadeve. Leta 2011 je projekt postal republiški kot primer dobre prakse iz Nove Gorice in so ga pričeli izvajati po celotni Sloveniji.

Dejavnost po invalidskih društvih

Tri invalidska društva – DPSP, MDSSNG, DGNŠP – so aktivno vključena v projekt Planina, ki ga vodi fundacija BIT Planota. Vsebina projekta, ki je sofinanciran s sredstvi sklada s sedežem v Švici, se nanaša na dostopnost turističnih storitev za invalide. Tekom leto in pol trajajočega projekta bo na področju Banjške in Trnovske planote pregledanih več naravnih in kulturnih znamenitosti, izletniških točk in ponudnikov turističnih storitev ter ocenjena njihova dostopnost za različne invalide. Tekom projekta bo pet izletniških/turističnih točk pilotsko urejenih tako, da bodo

dostopne za vse vrste invalidov, potekala pa bodo tudi usposabljanja za turistične delavce in akcije širšega ozaveščanja javnosti na tem geografskem področju za boljši sprejem invalidov kot obiskovalcev.

Invalidska društva, predvsem MDIG in DPSP, redno sodelujeta z MONG in podjetjem Mestne storitve d.o.o. tudi pri preverjanju potreb in pri določanju dodatnih parkirnih mest za invalide. Društvo MDIG sprejema pobude in predloge za postavitev novih parkirnih mest za invalide in nato pripravi konkretne izvedbene rešitve, ki jih na temelju verifikacije s strani pristojnega oddelka v MONG izvede Komunala d.o.o. Do danes ni bil še noben predlog zavrjen.

V sklopu akcije, ki sta jo julija 2012 začela skupaj izvajati ZPS in družba Petrol so tudi v Novi Gorici na bencinskih postajah začeli posamezna točilna mesta opremljati s posebnimi nalepkami, kjer je poleg simbola za invalida navedena telefonska številka, na katero invalid prikliče prodajalca, ki mu natoči gorivo, ne da bi bilo invalidu treba stopiti iz avta. Prodajalec invalidu pomaga tudi pri plačilu in pri ostalih storitvah bencinskega servisa (pregled pnevmatik, čiščenje stekel, ipd). Podoben princip obveščanja (nalepke s kontaktno telefonsko številko na ključnih dostopih v stavbo) smo uporabili v sodelovanju s SNG Nova Gorica za aktivno pomoč osebja pri udeležbi invalidov na gledaliških prireditvah ter v sodelovanju s Športnim parkom Nova Gorica pri obisku bazena.

5. VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Na področju vzgoje in izobraževanja so pomembne dejavnosti, povezane z osnovnošolskim izobraževanjem, pa tudi dejavnosti povezane z vseživljenjskim učenjem in izobraževanjem odraslih. Invalidska društva spodbujajo vključevanje invalidnih otrok v izobraževalni sistem z informiranjem in usposabljanjem strokovnih delavcev v izobraževanju ter z akcijami osveščanja med otroki, ki pripomorejo k boljšemu razumevanju in sprejemanju ljudi in otrok z invalidnostjo.

Na področju izobraževanja odraslih invalidov je posebej pomembno sodelovanje z Ljudsko univerzo Nova Gorica (v nadaljevanju LUNG). Ta v svoje programe vključuje različne invalide, pogosto pa izvaja akcije in projekte neposredno usmerjene k invalidski populaciji. Kot prilogo k temu poročilu prilagamo tudi pregledni prikaz sodelovanja LUNG z različnimi skupinami invalidov v zadnjih letih.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>5.1 ZAGOTAVLJANJE STROKOVNEGA KADRA Pridobitev programa tiflopedagoga v lokalno skupnost.</p> <p>ROK: 2012 - 2015</p>	<p>Kot korak k zastavljenemu cilju MDSSNG študentom tiflopedagogije vsako leto omogoči opravljanje prakse. MDSSNG že več let izobražuje prostovoljce za delo s slepimi in slabovidnimi. Vsako leto septembra organizira dvodnevno delavnico za prostovoljce, ki imajo podpisan sporazum o prostovoljstvu z društvom ali drugo organizacijo/ustanovo (okulistične ambulante, pomoč na domu, muzeji, izobraževanja), ki se pri svojem delu srečujejo s populacijo slepih in slabovidnih. Na delavnici se seznanijo s težavami, ki jih imajo slepi in slabovidni in z metodami, kako jim pravilno pomagati. Strokovni delavci MDSSNG se udeležujejo različnih izobraževanj, ki jih organizira Fundacija BIT Planota, znanje pa koristno uporabljajo pri svojem nadaljnjem delu z uporabniki.</p>
<p>5.2 OSVEŠČANJE OTROK IN MLADINE O INVALIDSKI PROBLEMATIKI Osveščanje otrok in mladine o invalidski problematiki preko delavnic, predavanj, zloženk, dodatnih vzgojnih in izobraževalnih vsebin.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Več invalidskih društev izvaja akcije in programe ozaveščanja o invalidski problematiki po osnovnih in srednjih šolah. V septembru letos je MDIG začelo izvajati pedagoško akcijo v sodelovanju z osnovnimi šolami na območju MONG ter v sosednjih občinah. K sodelovanju je povabljenih 14 osnovnih in 5 podružničnih šol. MDSSNG že več let izvaja program Doživljanje slepote in slabovidnosti v vzgojnem in izobraževalnem procesu. Program se izvaja v obliki delavnic, kjer se otroci seznanijo s slepoto in slabovidnostjo preko različnih igrice, ki jih izvajajo strokovni delavci društva ter ena izmed slepih in slabovidnih oseb. Predstavi se jim tehnične pripomočke, ki jih slepi in slabovidni uporabljajo pri izobraževanju, igranju, pišejo na braillov pisalni stroj, hodijo z belo palico z zavezanimi očmi in gledajo skozi simulacijska očala. Delavnice društvo izvaja tudi drugod po Slovenji, in je edino, ki predstavlja slepoto med mladostniki v taki obliki. Društvo ima vse svoje mladostnike integrirane v šolah, spremlja njihovo izobraževanje in jim v primeru težav pomaga. DGNSP sodeluje s šolami na Goriškem, kjer se izvajajo predstavitve problematike gluhih in naglušnih in delavnice znakovnega jezika. Na povabilo gostujejo večkrat na Gimnaziji v Novi Gorici, kjer predstavijo dijakom problem gluhotote in naglušnosti.</p>

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>5.3 UČNA POMOČ INVALIDOM V ČASU IZOBRAŽEVANJA</p> <p>Zagotavljanje individualne učne pomoči na vseh nivojih izobraževanja.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Učna pomoč invalidom poteka v okviru rednega izobraževanja ob tesnem sodelovanju z invalidskimi organizacijami na lokalni ravni. Sredstva se zagotavljajo iz virov fundacije FIHO, sredstev in prostovoljnega dela članov invalidskih organizacij, proračunskih sredstev in sredstev občin.</p>
<p>5.4 AKTIVNOSTI ZA INTEGRACIJO OTROK, MLADOSTNIKOV IN MLADOSTNIC Z OVIRANOSTMI V SISTEM REDNE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA</p> <p>Zagotavljanje predšolske vzgoje in varstva v vrtcih ter delovanje osnovnošolskega izobraževanja, ki zagotavlja otrokom in mladostnicam in mladostnikom z oviranostmi prilagojeno izvajanje programov in dodatno strokovno pomoč (v skladu z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami) ter aktivnosti, ki niso zakonske obveznosti.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Zelo dobro sprejeta izobraževanja v zvezi z integracijo mladih z oviranostmi organizira Severnoprimorsko društvo za cerebralno paralizo Nova Gorica. Naziv programa je Otrok s posebnimi potrebami – problem ali izziv?. Ciljna skupina so predvsem vzgojitelji, učitelji in svetovalni delavci v vrtcih in šolah ter strokovni delavci v organizacijah vzgoje, varstva in usposabljanja. Glej opis v poglavju 17. Usposabljanje strokovnega kadra.</p>

V okviru vseživljenjskega učenja za posebej ranljive skupine Ljudska univerza v Novi Gorici v sodelovanju z invalidskimi in humanitarnimi organizacijami izvaja dopolnilna izobraževanja, ki invalidom omogočajo lažjo integracijo v okolje, v katerem invalidi živijo in delajo. MONG skupaj z ostalimi občinami sofinancira te programe. Podrobna predstavitev izvajanja teh programov je navedena v prilogah stran P42 - P44.

6. DELO, ZAPOSLOSTEV, MATERIALNA IN SOCIALNA VARNOST

Zaposlitveni sejem za invalide bo potekal v organizaciji MDIG 27.11.2012. Povabljeni bodo vse ustanove, povezane z zaposlovanjem invalidov, invalidska društva ter delodajalci. Dogodek bo pomembna priložnost za informiranje in ozaveščanje o problematiki zaposlovanja invalidov, o sistemskih spodbudah in možnostih, ki jih to prinaša ter tudi o obveznostih, ki jih delodajalcem predpisuje zakonodaja. V povezavi s problematiko zaposlovanja invalidov in drugih težko zaposljivih oseb redno potekajo številne dejavnosti. Na tem mestu bi opozorili na zaposlitve preko programa javnih del, ki jih sofinancira MONG:

Leto	2008	2009	2010	2011	2012
št. vseh zaposlitev, ki jih MONG financira preko javnih del	22	19	31	25	32
št. zaposlitev v invalidskih društvih	7	5	6	5	6

Poleg zaposlitev v invalidskih društvih MONG podpira tudi zaposlovanje in programe v drugih humanitarnih organizacijah, ki se ravno tako ukvarjajo z invalidsko problematiko.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>6.1 OSVEŠČANJE DELODAJALCEV Informiranje delodajalcev o zakonodaji s področja zaposlovanja invalidov, o strokovni podpori in finančnih vzpodbudah pri usposabljanju in zaposlovanju invalidov (v obliki zloženek, delavnic, dopisov). ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>27.11.2012 je v načrtu zaposlitveni sejem, kamor bodo povabljeni invalidske organizacije in podjetja, Sklad za spodbujanje zaposlovanja invalidov, ZRSZ OE Nova Gorica, ZPIZ, CSDNG ter delodajalci z območja severne Primorske. Na sejmu bodo delodajalcem predstavljeni razpoložljivi poklicni profili. Iskalo se bo zaposlitvene programe za invalidska podjetja. Dogodek bo priložnost tudi za same invalide, ki bodo imeli možnost predstaviti se in iskati zaposlitvene možnosti.</p>
<p>6.2 OHRANJANJE IN ZAPOSLOVANJE INVALIDOV V OBČINSKI UPRAVI Ohranjanje zaposlenih s pridobitvijo statusa invalida tekom zaposlitve in nove zaposlitve invalidov. ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>MONG prekoračuje kvoto zaposlenih invalidov: V MONG in v javnih podjetjih, ki so v njeni 100% lasti, sta zaposlena 2 invalida, za 1 osebo pa mestna občina uveljavlja nadomestno kvoto. Glede na to, da eno izmed podjetij v 100% lasti mestne občine ni zavezano kvoti, pa kljub temu zaposluje 1 invalida, ugotavljamo, da mestna občina zaposluje 1 invalida več, kot mu je naloženo po zakonu.</p>

<p>6.3 RAZVOJ LOKALNIH PROGRAMOV AKTIVNE POLITIKE ZAPOSLOVANJA IN VKLJUČEVANJE INVALIDOV V TE PROGRAME</p> <p>Oblikovanje lokalnih programov aktivne politike zaposlovanja primernih za invalide (javna dela, programi usposabljanja, učne delavnice in učna podjetja).</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>MONG je podprla predlog Sveta za invalide za pripravo programa javnih del na projektu OPMI za pomoč pri izvajanju koordinacije med invalidskimi organizacijami, inštitucijami in podjetij, za katere je zadolženo MDIG. MDIG ima preko programa javnih del zaposleno še invalidno osebo, ki izvaja posebne servisne storitve na posebnih socialnih programih.</p> <p>DGNŠP je zaposlilo preko programa javnih del invalida na projektu izdaje priročnika o sluhu in slušnih aparatih. V tem sklopu pripravljajo predavanja, namenjena širši javnosti - uporabnikom, ki sicer niso člani društva, so pa uporabniki slušnih aparatov. Predavanja vodi naglušna oseba, ki lahko poda informacijo iz lastne izkušnje. V sodelovanju z Zvezo v DGNŠP organizirajo tudi predstavitve ostalih tehničnih pripomočkov za osebe z okvaro sluha.</p> <p>DPSP je po programu javnih del zaposlilo osebnega asistenta za pomoč invalidom na domu, 1.9.2012 pa še dva invalida, od katerih eden dela na območju MONG, drugi pa na območju občine Ajdovščina. Naročniki programov javnih del, preko katerih se zaposlujejo invalidi, so MONG, občina Ajdovščina in občina Miren – Kostanjevica.</p>
<p>6.4 OPOZARJANJE PRISTOJNIH SLUŽB NA OVIRE PRI ZAPOSLOVANJU</p> <p>Spremljanje aktualne problematike na področju zaposlovanja in opozarjanje na ovire (npr. neuskkljenost finančnih vzpodbud ZRSZ in Sklada za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov).</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Na področju zaposlovanja invalidov potekajo stalni razgovori in stiki med invalidskimi organizacijami in ZRSZ, Podjetjem za zaposlovanje in usposabljanje invalidov Želva ter Invalidskim podjetjem Posočje, ki ima tudi koncesijo za izvajanje poklicne rehabilitacije invalidov.</p> <p>Ko smo ustvarili prostorske in delovne pogoje za zagon zaposlitvenega centra v okviru invalidskega podjetja Želva, je prišel na dan presenetljiv podatek, da imajo ustrezne odločbe o zmanjšani učinkovitosti na delovnem mestu za 30% do 70% le 4 od približno 700 invalidov, ki so prijavljeni na zavodu za zaposlovanje! Sprožene so aktivnosti, da bi z intenzivnejšim sodelovanjem med invalidskimi organizacijami, ZRSZ in CSDNG vključili v postopek pridobitve teh odločb več invalidov, ki izpolnjujejo kriterije.</p>

<p>6.6 INFORMIRANJE PODJETIJ O MOŽNOSTIH UVELJAVLJANJA NADOMESTNE IZPOLNITVE KVOTE</p> <p>Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov v 62. členu določa, da morajo delodajalci, ki zaposlujejo 20 delavcev ali več, zaposlovati invalide v okviru določene kvote od celotnega števila zaposlenih delavcev; delodajalci, ki ne zaposlujejo invalidov morajo v sklad mesečno plačevati prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70% minimalne plače, kar trenutno znaša 523,67 evrov za vsakega invalida, ki bi ga bil delodajalec dolžan zaposliti za izpolnitev predpisane kvote; 64. člen zakona omogoča podjetjem, ki ne zaposlujejo invalidov ali jih zaposlujejo v manjšem številu, kot imajo predpisano kvoto, da sklenejo pogodbo o medsebojnem sodelovanju z invalidskim podjetjem oz. zaposlitvenim centrom in se jim tako priznajo stroški dela v višini 12 minimalnih plač letno za vsakega invalida, ki bi ga moral delodajalec zaposliti v okviru predpisane kvote; v MONG je 96 pravnih subjektov, ki so zavezanci kvote zaposlovanja invalidov, od katerih jih 48 ne izpolnjuje kvote zaposlovanja invalidov (moral bi zaposliti 132 invalidov), zato se predlaga, da se organizira širša akcija seznanjanja delodajalcev o možnosti uveljavljanja nadomestne izpolnitve kvote, saj se s tem zaposluje invalidne osebe v lokalnem okolju, kar posledično predstavlja tudi razbremenitev socialnih transferjev.</p> <p>ROK: Trajna naloga, začetek izvajanja 2012 - 2015</p>	<p>Na zaposlitvenemu sejmu, predvidenemu 27.11.2012, bodo delodajalcem predstavljeni razpoložljivi profili poklicev, ki so evidentirani na ZRSZ. Iskali se bodo tudi zaposlitveni programi, ki naj bi jih izvajala invalidska podjetja in s tem pomagala podjetjem pri zagotavljanju kvot preko instrumenta »nadomestnih kvot« zaposlitev invalidov. Tu bodo imeli invalidi priložnost predstaviti se in iskati zaposlitvene možnosti.</p>
<p>6.7 ZAPOSLOVANJE OSEB Z OVIRANOSTMI V OBČINSKI UPRAVI IN JAVNIH ZAVODIH, KATERIH SO/USTANOVITELJICA JE MONG</p> <p>Uresničevanje obveznosti kvotnega zaposlovanja oseb z oviranostmi, ki jo delodajalcem nalaga Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov.</p> <p>ROK: Trajna naloga – že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>MONG presega zaposlitveno kvoto, pa tudi podjetja v njeni lasti spoštujejo zakonske obveze glede zaposlovanja invalidov.</p>

8. DRUŽINSKO ŽIVLJENJE IN SPOŠTOVANJE OSEBNE INTEGRITETE

Invalidska društva na goriškem so usmerjena v nudenje pomoči tako članom kot nečlanom, hkrati so pa oporna točka za prenekaterega invalida, ki v društvu najde zatočišče in nadomestni dom. Poleg aktivnosti za izboljšanje zdravja in omogočanja udejstvovanja pri najrazličnejših dejavnostih, društva organizirajo tudi specializirana predavanja in delavnice za invalide, s katerimi jih želijo seznaniti s težavami, s katerimi se invalidi v življenju srečujejo in metodami za njih reševanje. Sredstva, pridobljena iz najrazličnejših virov, uspešno kombinirajo s prostovoljnimi delom in na ta način poskušajo doseči zastavljene cilje.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>8.1 OSVEŠČANJE JAVNOSTI O DRUŽINSKEM ŽIVLJENJU INVALIDOV Spodbujanje pozitivnega stališča do poroke, starševstva in spolnosti oseb s posebnimi potrebami.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>To aktivnost izvaja civilna družba preko projektov vključevanja invalidov v življenjsko in delovno okolje s športnimi, kulturnimi in družabnimi prireditvami (npr. pedagoška akcija med osnovnošolci in dijaki).</p> <p>V vsakoletnih programih sodelujejo z osnovnimi šolami MDSSNG, DPSP, MDIG in DID. Vseslovenski projekt Pedagoška akcija se bo v letu 2012 prvič odvijal v večini osnovnih šol na območju MONG in širše. MDIG bo ta vseslovenski projekt nadgradilo s sodelovanjem invalidov pri pouku domovinske vzgoje in etike. Projekt bomo zaokrožili z razstavo likovnih del, literarnih del – esejev in pesmi skupaj z razstavo ročnih del, ki jih kreativno ustvarjajo invalidi v delavnicah v okviru društev, varstveno-delovnih centrov in šol. Zaključek projekta bo na Mednarodni dan invalidov 3. decembra.</p>

Dejavnost po invalidskih društvih

MDSSNG je imelo v letih 2010 – 2011 registriran družinski center, v okviru katerega se je odvijal program Pomoč družinam s slepo ali slabovidno osebo z dodatnimi motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Družinski center so poleg MDSSZ financirale tudi občine. V okviru tega programa so se izvajale dobro obiskane delavnice o družinskem življenju in partnerskih odnosih za slepe in slabovidne in druge invalide, o spodbujanju družini prijaznega okolja ter o usklajevanju poklicnega in družinskega življenja. Vodili so jih priznani družinski svetovalci (med njimi tudi slepa oseba) in terapevti.

Mestni svet Mestne občine Nova Gorica je na svoji redni seji v letu 2011 obravnaval problematiko nasilja nad invalidi. Invalidi v družinskem okolju so posebej ranljiva skupina ljudi, ki so lahko pogosto žrtve sporov v družini. Ta problematika se delno prekriva z problematiko nasilja v družini. Centri za socialno delo skupaj z policijo na državni ravni imajo zadolžitev, da pristopijo k reševanju teh ekscesov timsko. Pri razreševanju teh problemov imajo pomembno vlogo predstavniki civilnih organizacij, v konkretnem primeru – invalidske orgaanizacije.

9. SKRB ZA ZDRAVJE

Skrb za zdravje svojih članov, vključno z aktivnostmi informiranja in ozaveščanja kot tudi organiziranje različnih aktivnosti, je pomemben del dejavnosti invalidskih društev. Velik del tovrstnih aktivnosti in projektov je sofinanciran tudi s strani MONG v okviru javnih razpisov.

MONG je soustanoviteljica več javnih zavodov na področju zdravstva: Zdravstvenega doma - Osnovno varstvo Nova Gorica, Zdravstvenega doma - Zobozdravstveno varstvo Nova Gorica in Goriške lekarne Nova Gorica, ki poleg koncesionarjev in zasebnikov izvajajo zdravstveno varstvo vseh svojih občanov.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>9.1 OSNOVNI IN DODATNI PROGRAMI ZDRAVSTVENEGA VARSTVA</p> <p>Izvajanje zakonskih ter dopolnilnih aktivnosti na področju zdravstvenega varstva.</p> <p>ROK: Trajna naloga – že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>V sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo Nova Gorica (ZZVNG) v okviru projekta Živimo zdravo v MDIG pripravljajo delavnice in predavanja za ciljne skupine gibalno oviranih invalidov z namenom zmanjševanja dejavnikov tveganja, predvsem na področju srčno – žilnih obolenj in možganske kapi. Gre za spreminjanje prehranjevalnih navad v smislu prilagajanja drugačnemu načinu življenja invalidov z gibalnimi omejitvami. Pobudo za sodelovanje je podal ZZVNG v okviru prispevka k projektu OPMI.</p> <p>Vsebina programa DPSP Ohranjanje zdravja je z gibalno aktivnostjo preprečevati specifična obolenja in ohranjanje ostalih funkcij telesa po poškodbi. Poleg gibalne aktivnosti, ki jo organizirajo, spada k ohranjanju zdravja zdrav in osveščen način življenja, nega, obvladovanje telesa in zlasti preventiva. Na društveni spletni strani so prikazane vaje za razgibavanje in moč ter program sprostitvenih zdravilnih tehnik in alternativnih metod zdravljenja. V okviru tega programa je bilo v letu 2011 organiziranih pet srečanj za članice in člane društva in njihove družinske člane. Organizirana so bila tudi srečanja za člane ter skupna srečanja z društvom paraplegikov obalno - kraške regije in Zvezo paraplegikov Slovenije (ZPS). Poleg ostalih aktivnosti v društvu organizirajo tedensko zdravstveno – gibalno aktivnost v bazenu, za člane izvajajo masažo, pomagajo članom, da se lahko udeležijo podaljšane rehabilitacije, ki jo organizira ZPS in organizirajo letovanja v invalidom prilagojeni kamp prikolici.</p>

<p>9.2 IZVAJANJE PREDAVANJ, OKROGLIH MIZ S PODROČJA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA</p> <p>Izvajanje tematskih predavanj s področja zdravstvene vzgoje za širšo javnost z namenom, da bi se z osveščanjem zmanjšalo število hujših bolezni, ki se lahko stopnjujejo do invalidnosti oz. zmanjševanje kvalitete življenja.</p> <p>ROK: Trajna naloga – že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>V sodelovanju z ZZVNG so v okviru projekta Živimo zdravo v septembru 2012 v MDIG pričeli sklop predavanj, ki naj bi prispevala k zmanjševanju negativnih dejavnikov, ki vplivajo na kvaliteto življenja in dela invalidov.</p> <p>Tudi MDSSNG redno izvaja razne delavnice in predavanja, ki ozaveščajo člane, da poskrbijo za svoje zdravje. Redno sodelujejo tudi z ZDOVNG in okulističnimi ambulantami ter po potrebi svetujejo članom. Vsa predavanja se prilagodijo potrebi posameznikov. Že več let društvo izvaja prilagojene delavnice prve pomoči, kjer se udeleženci seznanijo z osnovami prve pomoči in z načini ukrepanja v konkretnih primerih.</p> <p>DGNP organizira večkrat letno predavanja s področja zdravstva oz. zdravstvene preventive, na katerih gosti strokovno usposobljen kader. Predavanja so vedno tolmačena. Tema predavanj izberejo v skladu z interesi članov.</p> <p>DCIVP je v sodelovanju z ljubljanskim društvom v septembru 2012 na Korenskem sedlu za strokovne delavce društev in spremljevalce invalidnih oseb organiziralo dvodnevni seminar z nazivom Usposabljanje za neodvisno življenje in delo.</p>
--	--

10. KULTURA

Kultura je eno tistih področij, na katerem se je najprej začelo sodelovanje med različnimi invalidskimi društvi in so potekale dejavnosti, v katere so bili skupaj vključeni različni invalidi. Uspešno izpeljani tovrstni projekti na kulturnem področju – npr. pred dvema letoma zaključen in medijsko zelo odmeven Oder za vse – so bili močna spodbuda za širitev sodelovanja in skupen nastop tudi na drugih področjih. Ravno sodelovanje med društvi in skupno iskanje rešitev, ki zajemajo vse različne oblike invalidov pa je eden od pomembnejših dejavnikov, ki pripomore k uspešnemu izvajanju Akcijskega načrta v sklopu prizadevanj za pridobitev listine OPMI.

Opredelitev ukrepa	Stanje izvajanja
<p>10.1 ARHITEKTURNA DOSTOPNOST Zagotavljanje ustreznih arhitekturnih rešitev v okviru prihodnjih sanacij in/ali rekonstrukcij kulturnih objektov javnih zavodov, katerih so/ustanoviteljica je MONG. ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>MONG je pozvala izvajalce gradbenih del in arhitekta k striktnemu upoštevanju zakonskih določil glede arhitekturnih rešitev glede dostopov za invalide pri načrtovanju novogradenj in obnov starih objektov.</p>
<p>10.2 DOSTOPNOST KNJIŽNEGA GRADIVA Nabava knjižnega gradiva ustrezno prilagojenega za invalide.</p>	<p>Knjižnica Franceta Bevka v Novi Gorici je marca 2012 nabavila sodobno elektronsko lupo <i>Optelec ClearNote+</i>, s pomočjo katere je obstoječe knjižnično gradivo sedaj dostopno in uporabno tudi za slabovidne uporabnike z različnimi okvarami vida. Nabava opreme je bila izpeljana delno z lastnimi, delno pa s sponzorskimi sredstvi. Knjižnično osebje je usposobljeno za pomoč pri ravnanju z lupo in po potrebi pomaga slabovidnim uporabnikom pri ravnanju s to napravo. Nabava prilagojenega gradiva za slepe in slabovidne uporabnike zaenkrat ne poteka, saj imajo le-ti možnost brezplačne nabave tovrstnega gradiva iz knjižnice Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije.</p>

<p>ROK: Trajna naloga, začetek izvajanja: 2012</p>	<p>S knjižnico je dosežen dogovor o 50% znižanju članarine za vse invalide. Popust je stopil v veljavo septembra 2012 in se obračunava na osnovi veljavne članske izkaznice invalidske organizacije.</p> <p>Vodstvo Goriške knjižnice načrtuje uvedbo storitve Knjiga na dom, s katero želijo dostop do knjižničnega gradiva omogočiti tudi težje gibalno oviranim invalidom. V sodelovanju z invalidskimi društvi želijo še letos ugotoviti potrebe med člani (nepokretnimi invalidi), ki bi jih enkrat mesečno obiskali in jim dostavili naročeno čtivo.</p>
<p>10.3 DOSTOPNOST DO KULTURNIH PRIREDITEV ZA INVALIDE</p> <p>Organizatorji kulturnih prireditev (koncerti, gledališke predstave, proslave) morajo zagotavljati pogoje za udeležbo ogledov teh dogodkov za invalide.</p> <p>ROK: Trajna naloga, začetek izvajanja: leto 2012</p>	<p>V juliju 2012 je bil organiziran sestanek z vodstvom Kulturnega doma Nova Gorica, na katerem so bile evidentirane pomanjkljivosti pri dostopu do prireditvenih prostorov za invalide ter sprejete usmeritve za nadaljnje ukrepanje. Z vodstvom Kulturnega doma so oblikovane rešitve, ki zagotavljajo udeležbo na prireditvah dvema invalidoma na vozičkih. Zagotavljanja dostopnosti za naglušne osebe ne načrtujejo na sedanji lokaciji, ker zaradi arhitektonskih ovir iščejo rešitev v novogradnji. Kulturni dom zaradi varnosti (ozke stopnice) ne more nuditi ogledov filmskih predstav, ki se odvijajo v mali dvorani v kletnih prostorih Kulturnega doma.</p> <p>Na sestanku z vodstvom Slovenskega narodnega gledališča v Novi Gorici (SNG) 5.9.2012 je bila ocenjena dostopnost ustanove in izražena želja, da bi v letu 2013, ko DGNSP praznuje 60. obletnico obstoja, uspeli zagotoviti indukcijsko zanko. Na SNG je bilo dostavljenih 5 plastificiranih obvestil s simbolom invalida in kontaktno telefonsko številko za pomoč pri vstopu v stavbo in pri drugih storitvah.</p> <p>Tako Kulturni dom kot SNG omogočata ogled prireditev tudi obiskovalcem na vozičkih, so pa žal zaradi varnosti omejeni na sprejem dveh invalidov na vozičkih na eno prireditev, obe ustanovi pa za invalide upoštevata tudi popust pri nakupu abonmajev in vstopnic, enako kot to velja za dijake in upokojeince. Severnoprimorsko društvo za cerebralno paralizo opozarja na problem javnega stranišča v središču mesta, ki je zaprto ob vikendih in praznikih. Zaradi nedostopnosti javnih sanitarij se veliko invalidov ne udeležuje kulturnih in drugih dogodkov v mestu. Oddelek za infrastrukturo in urejanje okolja in prostora pri MONG bo do konca leta 2012 oblikoval primerno rešitev.</p>

Dejavnost po invalidskih društvih

Člani MDSSNG nastopajo v različnih kulturnih programih in projektih z drugimi invalidskimi organizacijami ali pa nastopajo kot gostje na prireditvah, kjer so organizatorji druga kulturna društva. Veliko teh programov se izvaja prav na pobudo MDSSNG. V letu 2011 je tako na kulturni prireditvi v Renčah nastopilo 15 članov društva. Takih prireditev si v društvu želijo še naprej. Že več let organizirajo dvodnevne slikarsko – kiparske delavnice za člane amaterje, kjer rišejo ali izdelujejo izdelke iz gline. V letošnjem letu so prvič pripravili projekt Začutimo pravljico, katerega namen je izdelati knjigo pravljic za otroke, ki bo poleg zgodbe in slikovitega gradiva otrokom ponudila dodatno tipno in slušno izkušnjo. To je zelo dobrodošla akcija, kajti žal na tržišču takšnih knjig skoraj ni dobiti. Vsako leto se potrudijo razstaviti izdelke na različnih mestih in prireditvah. V društvu pomagajo pri objavah pesmi društvenih literatov.

V okviru programa Kultura gluhih, ki ga izvaja DGNSP, deluje tudi gledališka skupina. Vsako leto pripravijo krajšo gledališko igrico, razumljivo tako osebam z okvaro sluha kot tudi slišočim. Z igro gostujejo na Gledališkem festivalu gluhih in različnih drugih prireditvah, namenjenih širši javnosti.

MDIG omogoča svojim članom določeno število brezplačnih ogledov gledaliških predstav in glasbenih dogodkov ter prenosljive letne abonmaje za udeležence gledaliških predstav in glasbenih koncertov.

DPSP vsako leto organizira slikarsko srečanje, ki se ga udeležijo tudi slikarji iz drugih slovenskih društev paraplegikov, ki slikajo z usti. Člani DPSP so leta 2010 sodelovali s plesno skupino Vrtiljak pri pripravi plesne predstave Rdeči čeveljčki. Zelo odmevna predstava je bila v zadnjih dveh letih prikazana v več krajih na Primorskem, Koprskem, pa tudi v Ljubljani.

Skupne dejavnosti

Decembra 2011 je skupina invalidov pripravila gledališko predstavo za otroke z naslovom Rdeča kapica ali nekaj podobnega. Nastopali so člani MDI, DGNSP, MDSSNG, režiser je iz vrst DPSP, predstava pa je bila odigrana na prednovoletnem srečanju za otroke, ki sta ga v Kulturni točki Javnega sklada kulturnih dejavnosti skupaj organizirala MDSSNG in DGNSP. Konec leta 2012 načrtujemo skupno pripravo in izvedbo podobne gledališke predstave.

Društva DPSP, MDSSNG, MDIG, DGNSP so aktivno sodelovala pri izvedbi projekta Knjiga za vse. Od Ministrstva za izobraževanje, kulturo in šport sofinanciran projekt, ki ga je administrativno vodil Rotary klub Nova Gorica in je trajal od oktobra 2011 do septembra 2012, je bil namenjen usposabljanju različnih invalidov za večjo zaposljivost in bolj aktivno sodelovanje v kulturnih dejavnostih, predvsem na področju literature. Omenjena društva so pri izvedbi projekta sodelovala tudi organizacijsko, sicer pa se različnih usposabljanj udeležujejo člani šestih invalidskih društev z Goriške, poleg že omenjenih še člani Društva distrofikov in Šent-a, pa tudi številni invalidi iz drugih delov Slovenije, skupno preko 40 invalidov. Projekt Knjiga za vse je bil 18.9.2012 predstavljen v Goriški knjižnici Franceta Bevka z literarnim nastopom, na katerem so udeleženci usposabljanj kreativnega pisanja predstavili svoje izdelke. V sklopu projekta v septembru poteka tudi delavnica Osnove govorne in bralne tehnike. Na delavnici se obravnavajo tehnike pravilnega dihanja, tehnike za izboljšanje izgovorjave ter pravilni načini podajanja pisanega besedila. V sklopu delavnice bodo izdelani posnetki nekaj krajših besedil in objavljeni v sklopu multimedijske knjižnice na spletni strani www.knjigazavse.si.

Kot nadaljevanje usposabljanj, ki so se začela v sklopu projekta Knjiga za vse, od junija 2012 dalje deluje fotografski in video krožek, v katerem so aktivni predvsem invalidi, člani DPSP, MDIG, MDSSNG in Šent-a. Skupina bo v začetku oktobra imela skupinsko fotografsko razstavo v prostorih Goriške knjižnice.

11. ŠPORT IN REKREACIJA

Telesna aktivnost je pomemben del življenja tudi za invalide. Pri večini gre za rekreacijo, ki jim pomaga pri ohranjanju zdravja in dobrega počutja, pri nekaterih pa tudi za bolj tekmovalne oblike športnega udejstvovanja. Marsikateri posameznik in ekipa z Goriškega so na državnih in tudi mednarodnih tekmovanjih dosegli zavidljive rezultate. Z Goriške prihaja članica slovenske reprezentance v Odbojki sede, ki je sodelovala na paraolimpijskih igrah v Atenah, Pekingu in Londonu. Plavalec z Goriškega se je udeležil paraolimpijskih iger v Pekingu in dosegel 7 mesto. Leta 2011 pa je sodeloval tudi na svetovnem prvenstvu v veslanju na Bledu. Pomembne rezultate na državnem nivoju (od 1. do 3. mesta) naši športniki – invalidi dosegajo v balinanju, kegljanju in streljanju. Športniki vseh invalidskih organizacij se redno udeležujejo še področnih in državnih tekmovanj v igranju šaha, športnem ribolovu, pikadu in namiznem tenisu. Večina severnoprimeških invalidskih društev izvaja rekreativne programe v kegljanju, telovadbi v bazenu in skupinski telovadbi.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>11.1 ARHITEKTURNA DOSTOPNOST Zagotavljanje ustreznih arhitekturnih rešitev v okviru prihodnjih sanacij in/ali rekonstrukcij športnih objektov javnih zavodov, katerih so/ustanoviteljica je MONG.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>V Športnem parku Nova Gorica je v načrtu izgradnja servisnega objekta, v katerem bo poskrbljeno tudi za boljši dostop za invalide do stadionskih tribun ter za sanitarije. Trenutno so na razpolago sanitarije za invalide v kompleksu Kegljišče. V izdelavi je postavitve informativne table v Športnem parku Nova Gorica, s katere bo razvidna dostopnost posameznih objektov tudi za invalide. Informativna tabla je zasnovana tako, da bo primerna tudi za slabovidne uporabnike. Za lažji dostop invalidov na Mestno kopališče v Novi Gorici sta bili izdelani 2 plastificirani obvestili s telefonskimi številkami reševalcev in recepcije, ki sta nameščeni na vseh vhodih v objekt. Gibalno oviran invalidom bo tako na zahtevo omogočen vstop v kopališki kompleks pri stranskem vhodu, kjer se izognejo stopnicam in sanitarnim bazenčkom za noge. Pri tem vhodu bo potrebno tudi preprečiti parkiranje tik pred vrati, tako da bo dovolj prostora za gibanje z invalidskim vozičkom.</p>
<p>11.2 IZOBRAŽEVANJE STROKOVNEGA KADRA Izobraževanje ali usposabljanje vaditeljev, trenerjev in animatorjev za potrebe invalidskega rekreativnega športa v skladu z občinskimi akti, ki urejajo to področje.</p> <p>ROK: Trajna naloga – že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Na drugi razširjeni seji Sveta za invalide so predstavniki Zveze za šport invalidov Slovenije predstavili možnosti sodelovanja na področju izobraževanja trenerjev in mentorjev za vodenje rekreativnega in tekmovalnega športa med invalidi. Sodelovanje se usmerja skozi projekt Športna mreža enakih, ki vključuje tudi druge oblike skupnih aktivnosti invalidov pri različnih rekreativnih in športnih dejavnostih. Projekt že poteka v Mestni občini Ljubljana, določene segmente pa bi v novogoriško okolje prenesli kot že preizkušeno pozitivno prakso.</p>
<p>11.3 PRILAGODITVE ŠPORTNIH VSEBIN Osveščanje športnih delavcev o potrebah oseb s posebnimi potrebami in o možnih prilagoditvah ter spodbujanje športnega udejstvovanja invalidov (posebni termini, popusti).</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Poleg aktivnosti v zvezi z odpravljanjem arhitektonskih in komunikacijskih ovir so v spomladanskih mesecih 2012 potekali dogovori s predstavniki Športne zveze za usklajevanje popustov za športne aktivnosti in najem športnih objektov za invalide. Odobren je bil 30% popust za invalide na storitve bazena in najem športnih objektov. Popust se obračunava od 9.6.2012 dalje.</p>

<p>11.4 ORGANIZACIJA INVALIDSKEGA ŠPORTA NA RAVNI INVALIDSKIH ORGANIZACIJ</p> <p>Oblikovanje organiziranega pristopa invalidskega športa na ravni združevanja moči invalidskih organizacij.</p> <p>ROK: Trajna naloga, začetek izvajanja: leto 2012</p>	<p>Društva invalidov z Goriškega območja se bodo v prihodnje dogovorila, katere panoge naj bi razvijala združeno preko Športnega društva Invalid Nova Gorica. Sicer pa posamezna društva na območju občine aktivno sodelujejo na različnih državnih tekmovanjih bodisi preko posameznih zvez bodisi preko Zveze za šport invalidov.</p> <p>MDSSNG že drugo leto organizira telovadbo za svoje člane v telovadnici. Že drugo leto organizirajo prevoz na enodnevno kopanje v Izolo na plažo slepih. Več let že poteka organizirano srečanje članov na vrtnem kegljanju. V tekmovalnem športu se udeležujejo republiških tekmovanj za slepe in slabovidne Slovenije. Pred dvema letoma so pričeli z organizirano vadbo na steznem kegljanju in dosegli že nekaj republiških odličij. Tako so v letošnjem letu imeli tudi dva udeleženca na evropskem prvenstvu v steznem kegljanju v Celju. V juniju 2012 so organizirali potapljanje v morju za slepe in slabovidne v sodelovanju s potapljaškim društvom Mehurček iz Kromberka. Kompletna organizacija potopa je bila prilagojena za slepe in slabovidne.</p> <p>V DPSP člani tekmujejo v veliko športnih disciplinah. V atletiki se člani udeležujejo Hrovatinovega memoriala. V sodelovanju z društvom paraplegikov z obalno – kraške regije so sestavili ekipo, ki nastopa v slovenski ligi v atletiki. Tekmujejo na prvenstvu paraplegikov v streljanju z zračno puško. V letu 2011 se je eden izmed članov kolesarjev udeležil 16. kolesarskega Maratona češenj v dolžini 110 kilometrov in tekmovanja za evropski pokal v Beogradu. Člani tedensko rekreacijsko kegljajo in tekmujejo v ligaškemu kegljaškemu tekmovanju. Člani motoristi se udeležujejo srečanj voznikov ATV motorjev po regijskih društvih. Društvo omogoča plavanje dvakrat tedensko v poletnih mesecih in enkrat tedensko v zimskih mesecih. V septembru 2011 so se člani DPSP udeležili Avto- moto rally-ja v Murski Soboti in se udeležili enotedenske plesne delavnice, ki jo je organiziral plesni center Terpsihora. Veslanje je možno od aprila do septembra v Mostu na Soči. V društvu organizirajo tudi pohode (vožnjo z invalidskim vozičkom) na razdalji 10 in 12 km. V letu 2011 beležijo tudi udeležbo na prvem tekmovanju ZPS v biljaru.</p> <p>DGNP v okviru programa šport in rekreacija izvaja redno vadbo enkrat tedensko. Člani društva sodelujejo na državnih prvenstvih gluhih in naglušnih v ribolovu, orientacijskemu teku, futsalu, odbojki, odbojki na mivki, košarki, bowlingu in balinanju. Sodelujejo na prijateljskih turnirjih v organizaciji društev gluhih in naglušnih po Sloveniji. Enkrat letno organizira posamezno društvo eno izmed državnih prvenstev v posamezni panogi. Tako je društvo iz Nove Gorice leta 2011 organiziralo državno prvenstvo v odbojki na mivki, leta 2012 pa državno prvenstvo v bowlingu.</p> <p>V DCIVP enkrat letno organizirajo športne igre na državni ravni (šah, pikado, balinanje, vrtno kegljanje, hoja).</p> <p>V MDIG vse leto organizirajo telovadbo, kegljanje, plavanje, sedečo odbojko - v kateri so že trikrat sodelovali na paraolimpijskih igrah - in ribiška tekmovanja.</p>
---	---

Kot zanimivost naj povemo, da je že leta 1997 v Novi Gorici potekal prvi tečaj potapljanja za invalide v Sloveniji. Tečaj, ki je potekal po načelih mednarodne zveze HSA (Handicapped Scuba Association), sta uspešno opravila dva člana DPSP in tako postala prva invalida v Sloveniji s potapljaško izkaznico Potapljaške zveze Slovenije/ CMAS.

12. VERA IN DUHOVNA OSKRBA

Ker je Rimskokatoliška verska skupnost najbolj razširjena v našem okolju, je bila dokumentirana arhitektonska dostopnost do vseh župnij na območju Nove Gorice. Raziskana je bila verska oskrba na domu, v bolnišnicah in domovih upokojencev. Nivo duhovne oskrbe invalidov je v našem okolju na dokaj visokem nivoju. Večje težave z duhovno oskrbo imajo manjše verske skupnosti, ki pa jih rešujejo s sodelovanjem med verskimi skupnostmi (npr. Pravoslavna skupnost izvaja obrede v katoliški cerkvi).

Manjše arhitektonske ovire do sakralnih objektov (premoščanje pragov – vhod v cerkev) bodo odpravljene z montažnimi klančinami. Večji problem predstavljajo ovire za invalide z senzoričnimi omejitvami, predvsem za gluhe in naglušne. Skupaj s starejšo populacijo ti predstavljajo skoraj 10% celotne populacije prebivalstva v občini. V prvi fazi so aktivnosti usmerjene k reševanju ovir za invalide v romarskem središču na Sveti Gori.

V okviru koordinacije na projektu OPMI je 19.9.2012 na sedežu društva MDIG potekal neformalen delovni sestanek, na katerem sta koordinator za gluhe in naglušne pri Rimskokatoliški cerkvi (RKC) in novogoriški župnik podala predlog sodelovanja na področju večje dostopnosti duhovne oskrbe za osebe s senzoričnimi omejitvami sluha. Dogovorjeno je bilo, da koordinator RKC pripravi predloge aktivnosti za to kategorijo invalidov ter da se naslednjega sestanka udeležijo tudi predstavniki DGNSP.

Poudariti je treba, da invalidi dajejo velik pomen izvajanju posebnih socialnih programov, ki jih izvajajo verske skupnosti preko svojih humanitarnih organizacij, predvsem Karitasa.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>12.1 DOSTOPNOST DUHOVNE OSKRBE</p> <p>Zagotavljanje dostopnosti do duhovne oskrbe in spodbujanje enakih pravic do veroizpovedi ne glede na vrsto invalidnosti.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Dostopnost duhovne oskrbe za invalide – ovire v okolju in organizacijske ovire ter možnosti za njihovo odpravo – so se obravnavale na 7. razširjeni seji Sveta za invalide 30.8.2012, na katero so bili vabljeni tudi predstavniki vseh verskih skupnosti, ki delujejo na goriškem območju.</p> <p>S koordinatorjem za gluhe in naglušne pri RKC potekajo konstruktivni dogovori za pripravo programov srečanj za invalide z senzoričnimi omejitvami sluha.</p> <p>Skozi izvajanje projekta OPMI je dosežena višja stopnja sodelovanja z verskimi skupnostmi, kar predstavlja dodano vrednost – približanje duhovne oskrbe invalidom.</p>

<p>12.2 DOSTOPNOST DO CERKVENIH OBJEKTOV</p> <p>Ureditev dostopnosti do cerkvenih objektov in zagotavljanje ustreznih arhitekturnih rešitev v okviru prihodnjih sanacij in/ali rekonstrukcij cerkvenih objektov.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>V letu 2012 potekajo aktivnosti predvsem v romarskem centru Sveta Gora, ki je v upravljanju Frančiškanskega samostana. Tu se bodo iskale rešitve za odpravljanje senzoričnih omejitev v sakralnemu objektu in tudi v romarskem centru, ki je v izgradnji. Sprva je bila oblikovana ocena, da bi se pristopilo k odpravljanju arhitektonskih in senzoričnih ovir v tistih sakralnih objektih župnij, kjer živi več invalidov. Po informacijah DGNSP pa se ugotavlja, da je skoraj 10% populacije naglušne in da približno 5000 občanov v Sloveniji vsako leto dobi prvič slušni aparat, ki je pogoj za opremljanje prostorov z indukcijsko zanko.</p> <p>Razen cerkve v Braniku bi se dalo v vseh ostalih cerkvah odpraviti ovire za gibalno ovirane s prenosnimi klančinami. Vzorčni primer je že izdelan. Problematika duhovne oskrbe v ostalih verskih skupnostih ni toliko izpostavljena, kljub temu pa ostaja vprašanje, ki ga bo treba v prihodnosti v tesnem sodelovanju z verskimi skupnostmi intenzivno spremljati.</p>
<p>12.3 RAZŠIRJENA SEJA SVETA ZA INVALIDE Z VERSKIMI SKUPNOSTMI</p> <p>Enkrat letno izvedena skupna seja z verskimi skupnostmi, na kateri se pripravi analizo stanja, oblikuje pobude in predloge.</p> <p>ROK: Trajna naloga, začetek izvajanja: leto 2012</p>	<p>Dne 30.8.2012 je potekala razširjena seja Sveta za invalide, na katero so bile povabljene vse verske skupnosti, ki delujejo na območju Nove Gorice. Vabilu so se odzvali v katoliški in pravoslavni cerkvi. V razpravi so bile obravnavane smernice za povečanje dostopnosti duhovne oskrbe za invalide. Izpostavljena je bila tudi želja vseh prisotnih, da bi vsaj pomembnejši sakralni objekti poleg arhitektonske dostopnosti za gibalno ovirane invalide bili opremljeni tudi z ustreznimi napravami (indukcijskimi zankami), ki bi omogočale slušno prizadetim (katerih je v Sloveniji skoraj 10%) lažje spremljanje verskih obredov.</p>
<p>12.5 ODPRAVA MANJŠIH ARHITEKTONSKIH OVIR ZA GIBALNO OVIRANE OSEBE NA VOZIČKU</p> <p>Odprava arhitektonskih ovir z montažnimi klančinami (aluminijaste plošče) za premoščanje prepek preko pragov vrat v sakralni objekt (cerkev v Grgarju, Čepovanu, Kromberku, Prvačini, Vitovljah, Solkanu, Ozeljanu).</p> <p>ROK: Trajna naloga, začetek izvajanja: leto 2012</p>	<p>Odprava manjših arhitektonskih ovir pri dostopu v sakralne objekte je bila predmet razprave na 7. razširjeni seji Sveta za invalide. Ugotovljeno je bilo, da je možno pri večini cerkva neustrezen dostop izboljšati z enostavnimi prenosnimi klančinami, ki ne posegajo v objekte, ki so večinoma pod spomeniškim varstvom.</p>

13. VKLJUČENOST INVALIDOV V OBLIKOVANJE POLITIKE IN NAČRTOVANJE INVALIDSKEGA VARSTVA

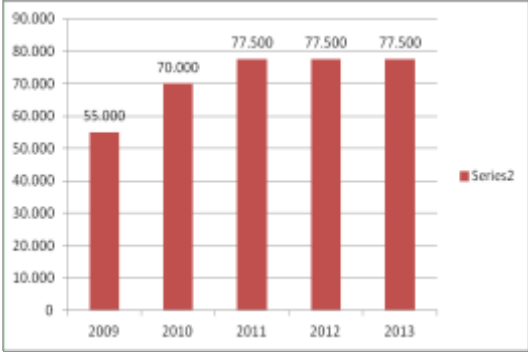
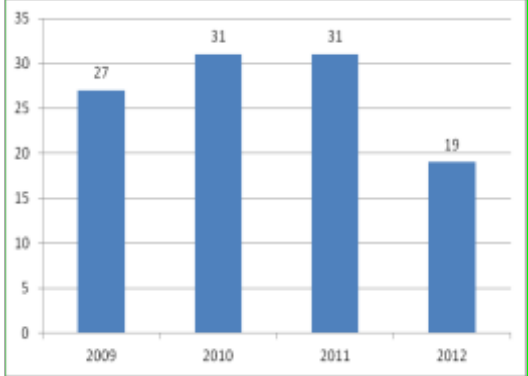
<p>13.1 ZAGOTAVLJANJE MOŽNOSTI SVOBODNE ODDAJE VOLILNEGA GLASU</p> <p>Zagotovitev prilagojenih volilnih mesta za gibalno ovirane osebe, pravočasno obveščanje o dostopnih voliščih, v skladu z veljavno zakonodajo.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Vzpostavljeno je intenzivno sodelovanje med volilnim odborom MONG in vodstvi invalidskih organizacij. V občini je uveljavljena praksa, da so na volišču, ki je namenjeno najtežjim invalidom, v volilno komisijo vključeni predstavniki MDSSNG in DGNSP. Dosedanja praksa je pokazala, da se tega posebnega volišča v zadnjih letih invalidi ne poslužujejo. Pred jesenskimi predsedniškimi volitvami bodo v invalidskih društvih preko ustaljenih komunikacijskih poti invalide seznanili tudi o tej možnosti.</p>
<p>13.2 INFORMIRANJE INVALIDOV V PRILAGOJENI TEHNIKI</p> <p>Ustrezno in prilagojeno informiranje invalidov v skladu z veljavno zakonodajo.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Spletna stran MONG je dopolnjena z vsebinskim sklopom o delu Sveta za invalide in o aktivnostih, povezanih z izvajanjem projekta OPMI. Na Svetu za invalide bo v decembru 2012 oblikovana pobuda, da bi bile spletne strani vseh javnih ustanov in zavodov skladne s temeljnimi standardi - objavljale naj bi informacije o svojem delu in to na tak način, da bi bile dostopne tudi ljudem s posebnimi potrebami (univerzalno dostopne spletne strani) ter da bi na željo omogočile tudi izpis dokumentov v povečanem tisku ali braillovi pisavi.</p>
<p>13.3 SPODBUJANJE IN ZAGOTAVLJANJE SODELOVANJA PRI PRIPRAVI OBČINSKIH DOKUMENTOV, KI SE TIČEJO TUDI PODROČJA INVALIDOV</p> <p>Zagotavljanje možnosti sodelovanja oz. posredovanja mnenj, predlogov pri oblikovanju dokumentov, ki se tičejo področja invalidov.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Svet za invalide igra pomembno posvetovalno vlogo pri pripravi dokumentov za odločanje v Mestnem svetu MONG. Invalidske organizacije imamo svojega predstavnika (predsednik MDSSNG) kot skupnega predstavnika nevladnih organizacij v Svetu nevladnih organizacij severne Primorske, ki je hkrati tudi predsednik Regijskega razvojnega sveta severne Primorske. Pogosto se predstavniki invalidov kot vabljeni člani udeležujejo sestankov Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.</p>

14. AKTI OBČINE, KI UREJAJO VPRAŠANJA ZA URESNIČEVANJE PRAVIC OSEB Z OVIRANOSTMI

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>14.1 VKLJUČEVANJE INVALIDOV V PRIPRAVO OBČINSKIH AKTOV Vključevanje Sveta za invalide v pripravo predlogov občinskih aktov, ki se nanašajo tudi na vprašanja invalidov.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Svetu za invalide se v obravnavo posreduje delovno gradivo za vsa področja, ki se tičejo življenjskega in delovnega okolja invalidov. V Svetu za invalide sodeluje tudi predstavnik Mestnega sveta in predsednik Odbora za socialo in zdravstvo, ki skrbi za sprotno usklajevanje in komunikacijo med obema telesoma.</p>
<p>14.2 PRIDRŽANA JAVNA NAROČILA Izpolnjevanje določil Zakona o javnem naročanju pri javnih razpisih tako male kot tudi velike vrednosti ali zgolj pri zbiranju ponudb.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Župan MONG je s posebnim dopisom sredi avgusta 2012 vse oddelke občinske uprave opozoril na upoštevanje določil ZJN-2 o pridržanih javnih naročilih pri izvedbi javnih naročil (JN, NMV, zbiranja ponudb). Tak način izvajanja javnih naročil bo invalidskim podjetjem omogočil boljšo konkurenčnost in posledično boljše možnosti za uspeh pri javnih naročilih, kar pomeni ohranjanje delovnih mest invalidov, ki so zaposleni v invalidskih podjetjih.</p>

16. MATERIALNA, FINANČNA IN VSEBINSKA PODPORA

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja																						
<p>16.1 UPORABA PROSTOROV OZ. VEČNAMENSKIH DVORAN OBČINSKE STAVBE ZA NAMEN PRIREDITEV, OKROGLOH MIZ, PREDAVANJ S PODROČJA INVALIDNOSTI</p> <p>Možnost uporabe prostorov za potrebe prireditev, predstav, razstav ipd. v organizaciji invalidskih organizacij.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>MONG brezplačno zagotavlja prostore (dvorane, avlo) za delovne sestanke, razstave, okrogle mize in posvete, ki jih organizirajo invalidske organizacije.</p>																						
<p>16.2 SOFINANCIRANJE PROGRAMOV IN PROJEKTOV S PODROČJA INVALIDSKEGA VARSTVA</p> <p>Izpolnjevanje zakonskih obveznosti lokalne skupnosti ter spodbujanje in podpora dodatnim programom s področja invalidskega varstva.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Iz prvega grafa je razvidna višina sredstev, ki jih MONG namenja za sofinanciranje programov in projektov s področja socialne dejavnosti. Glede na zaprosena sredstva prijaviteljev višina razpisanih sredstev ne zadošča, da bi prijavitelji prejeli toliko sredstev, za kolikor zaprosijo (graf 1):</p> <table border="1"> <caption>Data for Graf 1: Višina sredstev namenjenih za sofinanciranje</caption> <thead> <tr> <th>Leto</th> <th>Višina sredstev</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2009</td> <td>55.000</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>70.000</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>77.500</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>77.500</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>77.500</td> </tr> </tbody> </table> <p>Iz drugega grafa je razvidno število prejemnikov sredstev javnega razpisa po letih (graf 2):</p> <table border="1"> <caption>Data for Graf 2: Število prejemnikov sredstev javnega razpisa</caption> <thead> <tr> <th>Leto</th> <th>Število prejemnikov</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2009</td> <td>27</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>31</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>31</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>19</td> </tr> </tbody> </table>	Leto	Višina sredstev	2009	55.000	2010	70.000	2011	77.500	2012	77.500	2013	77.500	Leto	Število prejemnikov	2009	27	2010	31	2011	31	2012	19
Leto	Višina sredstev																						
2009	55.000																						
2010	70.000																						
2011	77.500																						
2012	77.500																						
2013	77.500																						
Leto	Število prejemnikov																						
2009	27																						
2010	31																						
2011	31																						
2012	19																						

<p>16.3 SOFINANCIRANJE PROGRAMOV IN PROJEKTOV S PODROČJA ŠPORTA INVALIDOV</p> <p>Spodbujanje in podpora dodatnim programom s področja športa invalidov.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Z nosilci javnega razpisa Financiranje športnih programov Svet za invalide načrtuje v januarju 2013 izvedbo razgovorov za izvajanja športnih programov med invalidi.</p> <p>Na sejo Sveta za invalide je bila v okviru projekta OPMI v letu 2012 povabljen strokovna ekipa Zveze za šport invalidov Slovenije, ki je podala smernice za izvajanje tekmovalnega športa med invalidi na lokalnem nivoju. Strokovno ekipo je sprejel tudi župan. Z rešitvami na tem področju (predvsem koriščenje športne infrastrukture) bo dosežen večji razmah tekmovalnega športa na lokalnem nivoju. Delno je to že uresničeno s cenikom na Mestnem kopališču v Novi Gorici. Cene storitev za invalide so v povprečju za 1/3 nižje kot za ostale uporabnike. Tudi najemi športne infrastrukture so za skupinske aktivnosti za 1/3 nižji.</p>
<p>16.4 SOFINANCIRANJE ZAPOSILITEV INVALIDOV PREKO JAVNIH DEL</p> <p>Zagotavljanje zaposlitev invalidov preko programa javnih del.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Izjava se sofinanciranje zaposlitev invalidov preko programov javnih del. Po podatkih ZRSZ je bilo v letih od 2008 do 2012 na novo zaposlenih 240 invalidov, vključno z javnimi deli, po zaključeni rehabilitaciji pa še dodatnih 305 invalidov, skupaj 545 invalidov.</p> <p>V letih od 2008 do 2012 (do datuma izdelave tega poročila) je MONG financirala 129 zaposlitev preko javnih del, prednost pri zaposlovanju imajo invalidi. Natančni podatki o zaposlitvah preko programov javnih del so navedeni v tabeli v poglavju 6.</p>

17. USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA

Invalidska društva na severnem Primorskem s sedežem v MONG organizirajo razna predavanja in izobraževanja za strokovne delavce, npr. medicinsko osebje, učitelje in vzgojitelje, pa tudi za prostovoljce, ki svoje znanje prenašajo naprej na člane društva in tako v bistvu postanejo strokovni delavci.

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>17.2 OSVEŠČANJE IN USPOSABLJANJE STROKOVNEGA KADRA PO POSAMEZNIH PODROČJIH</p> <p>Osveščanje in usposabljanje kadra s posameznih področij npr. zdravstvenega osebja, kulturnih delavcev, športnih delavcev, idr.</p> <p>ROK: Trajna naloga - že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Z rednim izvajanjem delavnic MDSSNG seznanja medicinsko osebje o pravilnem pristopu do oseb z izgubo vida in uvaja nov standard obravnave pacientov z motnjami vida. Tako so v začetku septembra v Cerknem izvedli predavanje na temo, kako delati s slepimi in slabovidnimi.</p> <p>Severnoprimorsko društvo za cerebralno paralizo Nova Gorica je pod okriljem Sončka v letošnjem letu pričelo izvajati izobraževalni program Otrok s posebnimi potrebami – problem ali izziv? Ciljna skupina so vzgojitelji, učitelji in svetovalni delavci v vrtcih in šolah, strokovni delavci v organizacijah vzgoje, varstva in usposabljanja, spremljevalci otrok s posebnimi potrebami, starši, prostovoljci ter drugi zainteresirani posamezniki. Izvajalci programa želijo predstaviti učinkovit model učenja po sistemu 'znanje za ravnanje', metode učenja pa bi sledile učenju preko izkušenj kot oblika skupinskega dinamičnega dela v obliki delavnic, predavanj, individualnih vaj (iskanje sorodnih primerov v dejanski situaciji, razgovori, izmenjava mnenj in izkušenj, načrtovanje vedenja). Poleg reševanja individualnih težav, vezanih na bolezen, so cilj programa prilagoditve v vrtcih in šolah in komunikacija s starši bolnih otrok. Program črpa sredstva iz kotizacij in sredstev FIHO. Tovrstno izobraževanje je bilo med udeleženci zelo pričakovano in zato je tudi odziv zelo dober.</p>

18. SPREMLJANJE IN UGOTAVLJANJE UČINKOV SPREJETIH UKREPOV ZA OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>18.1 OBLIKOVANJE SISTEMA SPREMLJANJA UČINKOV UKREPOV PROJEKTA OBČINA PO MERI INVALIDOV</p> <p>Spremljanje izvajanja projekta, priprava poročil.</p> <p>ROK: Trajna naloga, začetek izvajanja: leto 2012</p>	<p>Za namene spremljanja učinkov ukrepov v okviru projekta OPMI so bile izvedene naslednje aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – številni delovni sestanki predstavnikov invalidskih društev in predstavnikov različnih ustanov in služb, ki so zadolžene za izvajanje posameznih nalog in sklopov Akcijskega načrta; na teh sestankih potekajo dogovori o podrobnostih izvedbe posameznih nalog ter preverjanje uspešnosti – redni tedenski sestanki delovne skupine, v kateri sodelujejo predstavniki MONG in invalidskih društev; preverja se sprotno izvajanje Akcijskega načrta in usklajujejo nadaljnje aktivnosti – preko programa javnih del je na MDIG zaposlena strokovna sodelavka, ki je zadolžena za organizacijsko pomoč pri izvajanju Akcijskega načrta (usklajevanje aktivnosti, spremljanje rezultatov in urejanje dokumentacije) – redno obveščanje (e-pošta in pošta) invalidskih in humanitarnih organizacij v občini o izvajanju aktivnosti Akcijskega načrta: z nadgradnjo spletne strani MONG funkcijo sprotnega obveščanja prevzema občinski portal

19. MEDNARODNO SODELOVANJE OBČINE IN INVALIDSKIH ORGANIZACIJ V OBČINI NA PODROČJU INVALIDSKEGA VARSTVA

OPREDELITEV UKREPA	Stanje izvajanja
<p>19.1 SPODBUJANJE ČEZMEJNEGA IN MEDNARODNEGA SODELOVANJA Spodbujanje izmenjave dobrih praks z različnih področij življenja in sodelovanje z invalidskimi organizacijami v tujini.</p> <p>ROK: Trajna naloga: že poteka oz. se nadaljuje</p>	<p>Dne 16.4.2012 sta bila v okviru projekta ATTRACT (izmenjava dobre prakse med evropskimi državami pri izobraževanju invalidnih oseb), katerega srečanje z mednarodno udeležbo (Italija, Anglija, Španija, Hrvaška in Grčija) in v organizaciji Tehniškega šolskega centra Nova Gorica je potekalo v hotelu Park v Novi Gorici, predstavljena projekta OPMI in Knjiga za vse. Predstavitvi sta poželi veliko zanimanja med prisotnimi udeleženci, ki so avtorjema predstavitev zastavili kar nekaj vprašanj in podali nekaj sugestij.</p> <p>Dne 22. septembra 2012 so se nekatere invalidske in druge organizacije udeležile mednarodnega dogodka Festival prostovoljstva v Italiji, ki je letos potekal v Gorici. MDIG vsako leto sodeluje s svojo stojnico, DCIVP pa že več let na festivalu sodeluje z italijanskim društvom civilnih invalidov.</p> <p>MDIG ima redne stike z društvom ANMIL (Associazione Nazionale Mutilati ed Invalidi del Lavoro) iz italijanske Gorice. Predstavniki italijanskega društva se redno udeležujejo prireditvev in izletov v organizaciji invalidov. Med MDIG, ANMIL področje Gorice-Tržiča (ITA) in ZDIS je bil podpisan sporazum o sodelovanju s ciljem izmenjave pozitivnih praks, ki se uvajajo na obeh straneh meje.</p> <p>Društva DPSP, MDSSNG, DGNGG aktivno sodelujejo pri izvedbi projekta Planota prijazna invalidom - Planina. Projekt vodi Fundacija BIT Planota, namenjen pa je spodbujanju oblikovanja take turistične ponudbe, ki bo omogočila obisk Trnovsko – Banjške planote tudi izletnikom in turistom s posebnimi potrebami, tako gibalnimi kot senzornimi. Projekt je mednaroden, poteka v sklopu programa Swiss Contribution kot švicarski prispevek razširjeni Evropski uniji. Pri izvedbi sodeluje tudi ESCIF – European Spinal Cord Injury Foundation s sedežem v Švici. Projektne aktivnosti bodo potekale od aprila 2012 do konca septembra 2013. 24.9.2012 je bil projekt predstavljen na dobro obiskani novinarski konferenci, na kateri je poleg ostalih visokih gostov sodeloval tudi župan MONG in na kateri je bilo poudarjeno, da je širitev dostopnosti okolja in storitev za invalide iz mesta v širše okolje izredno pomembna dodana vrednost tudi v sklopu prizadevanj MONG za pridobitev naziva Občina po meri invalidov.</p>